

Wahjas Weefis

illustrets nedelas ſchurnals ſinatnei,
literaturai, mahtſlai un ſadſihwei.

N° 35.

1909. gadā.

ſinabht treſchdeenās.

Ķaturs:

Seemeka pola atklahſchana.

Kahhs waldoſchais motiws. No Karmen
Silwas.

Muhfu preſe Nigas Latweeſchu Weedribas
Sinibu Romiſchjas apgaismibā. II.

Kad druwa breest. Renē Baſena romans.
No frantiſchu walodas tultots.

Gaiſmat austot. Stahls is frantiſchu re-
woluzijas laiteem. No Anatola Franſa.

Sakais lauks. J. Akuratera djejols.
Apſkats.

Daschadas ſinas un paſinajumi.

Bildes: Dr. Kuks (Cook), seemeka pola at-
radejs. — Stats no Baſteja talna pahri par
Baſteja bulwari uſ eelſchpilſehtu. — Stats
no Baſteja talna uſ pilſehtas wahzu teatri. —
Nigas pilſehtas mahtſlas muſeja. — Jaunais
perſeeſchu ſchachs pirmo reis tā „waldneeks“
parahdotees „tautai“. — Marokas trona tih-
kotaja Rogija Bu Hamaras eeeja ſeja.

Aboneſchanas maſſa

Ar peesuhſichann eelſchfemē:

Par gadu 3 rbl. 50 ſap.
" 1/2 gadu 2 " —
" 1/4 gadu 1 " —

Nigā ſaņemot:

Par gadu 2 rbl. 50 ſap.
" 1/2 gadu 1 " 50
" 1/4 gadu 75 "

Ar peesuhſichann ahrſemē:

Par gadu 5 rbl. — ſap.
" 1/2 gadu 2 " 50
" 1/4 gadu 1 " 25 "

Numurs maſſā 10 ſap.; ſatra adreſes maina 10 ſap. Stubinajumi maſſā 10 ſap. par weenſteign ſmalſu rindinu.

II. Rig. Srahj-Risdemu Sabeedriba

tagad atrodas

Sabeedribas pašchas jaunajā mahjā

Aleksandra eelā Nr. 12

(Dzirnavu eelu stuhri).

Peenem noguldījumus no 1 rubla faktot un maksā 5—6 procentus; par telofču rehkini 4 proz.
Noguldījumus ismaksā tuhtit bes usteitšanas.
Išneedi aiskhemumus pret wehršpapiirem, obligazijam, galveneekeem un perfonigu drošhibu.
Darba laiks no 10—2. Telefons 1388.

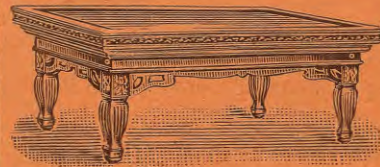
W a l d e.

Sahrku magasina

J. Kiege,

Rigā, Aleksandra eelā Nr. 51.
Telefons Nr. 3763.

Biljardu fabrika

J. Kiege,

Rigā, Aleksandra eelā Nr. 51.
Telefons Nr. 3763.

Kannuma, ahdas, sūlitstās, pubšļa un dšimma slihibās iideenas no plst. 9—1 un no 6—1/2 9 w. No pulst. 5—6 w. tif damās un behrnūs. Rigā, Mārskalu eelā 8, turu pee Grehneeku eelās.

Dr. Machtus.

Dr. Kliorin,

ahdas an dšimma slihibās praktiseju wafarā Iļežeemā, Emwas eelā Nr.1, no pulst. 4—6.

Peenemu ahdas, pubšļa un weneristūs slihueekūs fawā primat-slihtā, Terbatas eelā Nr. 7 (ee-aja no Dširnavu eelās), no pulst. 9—11 un no 5—6 un bes tam otredeenās no plst. 7—8 wafarā.

Dr. J. Kraukst.

W. K. Kiessling,

Rigā, piano magasina,
L. Jehkaba eelā 8, blakus birščaj.
**Fligeli,
Pianino,
Harmoniumi,
Klaweeru spehles aparati,
Nošchu škapji**
tikai labakee fabrikati par mehrenām zenam.

Kafijas ahtr-dedsinatawa
"NEKTAR"
peedahwā weenmehr swaigi dedsinatu un maltu kafiju par lofi mehrenām zen. Ari nededsinatū=kafiju, fehju, zuku ru, u.t.t.
Leelā Aleksandra eelā 24.
Eeeja no Romanowa eelās.

Ch. Jürgensohn,

wihnu leeltirgotawa,

peedahwā

eekššemes un ahršemes wihnūs,

kā ari konjaku „Royal“,

stipru wihnogu wihnu 50 kap.

sefoščās filialēs:

Suworowa un Dširnavu eelu stuhri,

Ielgawas šhofejā Nr. 12,

Ahgenskalmā, Mlescha eelā Nr. 4a,

Petschat tunga namā,

Wehweru eelā Nr. 7, Wez-Rigas stuhri.

Slimeem

wahieem, abas fahrās, iswilkumi no štišneetu šebštu djeedereem „Setara šohidrumis“ ištawats pehz D. Let-wiching wawuag no D. Kalenitšento šabotawijas. Šnihti-populara litera-tura per šebšlas iswilkuma darbibu uš žilweka organizmu, fastahdita sem ahrstu Ubranowa un Winogradowa redakcijas, isfukta bes maksās. Adrese: D. Kalenitšenko, Moskwa, Kozlovskij per. № 21. kv. № 66, собственный домъ.

Šlatons „Setara šohidrumis“ no D. Kalenitšento maksā 2 rbl. 50 kap. šubtiščana 1—3 šlatoni 40 kap. (war ari uš pehzmatfū).

Spezieli buhwapakalumus,

juntu papi, darwu, pernižu un wifas mahlderu krahfās, kehšchu, galda un dezimal swarus

wisheštati paħrdos

M. P. Silleneeks, Rigā,

tikai

Terbatas eelā Nr. 7.

Spezial musikas rihku darbnizā,

Marijas eelā Nr. 23,

peenemu ištawošchann uš jauneem, kā ari ištawošchann uš wišadeem ragu un šihgu instrumenteem, it ihpašhi

leeleem automateem,

flaweerem un harmoniumeem eekšh un ahrpūs mahjās, kā ari peedahwaju no fawa leelā krahjuma wišadus

ragus, wijoles, mandolines, gita-res, balalaitās, gramofonus un to peederumus par wispeečja-mako maksū.

Išihreju flaweeres un žitus musikas instrumentus.

Augšzeenišā

P. Knospe.

Mahjas Weefis

Nr. 35.

Rīgā, 2. septembrī 1909. g.

54. gada gaļjums.

Seemēla pola atklāšana.

Amerikāņu ārsts Dr. Rūks no Lervikas pilsētas un Šetlandes salām pēsehtijis Ņujorkā par savu seemēla pola ekspedīciju sēdēdē kabela telegramu: „Pehz ilgās zīnās ar salu un badu mums beidsot isdeweēs fasneegt seemēla polu. Jauns semēs gabals ar interesantām parabbibām no dšhwās dabas ir tagad ispehtīts. Milsfigas alās, kuzās usturas wifadi mešča swebri, konstatēti ščhniš apgabalos, kuzi sporta zeenitajeem buhs par preeku un paplaščinās eskimofu redšes aploku. Atrasta seme, uš kuzās atronas pats beidsamais semēs lodes gals uš seemēteem. Trihsdefmit tuhtšošč kwadrat juhdšču leels trijstuhriš no lihds ščhim nepashtas semēs ir atklahts. Polarekspedīcija bija turpinājums no kahtās wafaras pabrauščhanas pa arttistfo (seemēla ledus) juheu. 1907. gada augustā uš kuga „Bradley“ mehs nonahžām lihds tām robesčham, kamehr war fugot. Šče mehs atradām koti isdewigūš apstahktus, lai mehginatu usfahkt ekspedīciju uš polu. Muhsu weefmihligas jačhtas ihpaščneeks Dščons N. Bredlijs („Bradley“) mums laipni dewa wifus lihdsēktu krahjumus, kahtu mums tajā apgabalā wajačseja. Tahtā kahtā muhsu rihtojums uš zeku bija ahtri isdarīts. Čeradās pee mums leels pulks eskimofu, lai dotos lihds ar mums uš medibām. Mehs fagahtdajām few leelus gatas krahjumus un eegahdaja-

mees ari leelu daudjumu spehžigu funu. Čepreezejoščā kahtā mums pee muhsu ekspedīcijas fakrita kopā koti isdewigi apstahkti. Mums bija pee rokas labs materials un ari peeteekošči ahtfahrtēji pabalsti. Wišs, kas mums wajačsigs, mehs dabujām ščhniš weetā, kura no seemēla pola titai 700 juhdšes atstatu. Ar tās semēs tautu zelma palihdsību, kuzš wistahlat uš seemēteem un fastahw no apmehram 250 zilwekeem, mehs usžehlām leelu darbnizu, kura bija pamats tam, ka muhsu ekspedīcija laimīgi isdewās. Wehl pirms garās seemēla seemas nahts beigām mehs bijām gatawi usfahkt savu usnehmumu. Mehs kaldinajām planus, ka waretum atrast jaunu zeku gar Grenlandes reetumu krasseem uš seemēteem.

Dr. F. A. Cook (Rūks), seemēla pola atradeis.

Drihši pehz polarpusnahts faules eestahščhanās ekspedīcija tika usfahkta. Pirms tika isfuhtitas pahri isluhtu ekspedīcijas gar arttistās juhras krasseem, lai ispehtitu zeku un dšhtu mediju meem pehdas. Šči palihga ekspedīcija ispidbija savu usdewumu titai pa dakai, jo nejaukas wehtras pa ihšo deenas gaifmu nekahwa ščo usdewumu ispidbit. Uslezot pusnahts faulei, 19. februari 1908. g. galwenā ekspedīcija dewās zekā uš seemēla polu. Ta fastahweja no 11 peršonom un weda few lihdsi 103 funus, kuzēem bija jawelk weenpadšmit smagi peekrautas ragawas. Mehs

atstahjām Grenlandas kraštus un dewamees wirseenā us reetumeem pa Smiſa (Smith) juhras lihtſcha ledu. Garās polara pušnaktis tumša tīkai us maš stundam tika pahrtraukta no deenas gaišmas. Breesnigo seemas aukstumū wišklīmaf fajutām tad, kaš bijam uštahpuſchi Gilsmeires kalnos (Ellesmere) un wīmu deenwīdus nogahšes atradās mums aiš muguraš. Temperatura tur nokrita uš 83% — pehž Fahrheita. Wairaf ſuni ſcho temperatura neištūreja un noſala. Ari mums zilweeem no ſchi ſala bija gruhtī to zeešt. Drihſi ween atradām zeku, kuru išeetoja weenigi meſcha ſwehri un pa to turedamees drihſi ween nonahžām lihds zeetsemes galam pee Mansena juhras ſchauruma. Pa ſcho gahjumu tīkām noſchahwuſchi 101 moſchus wehrti, 7 ledus lahſchus un 335 ſakus, lai apgahdatu ſemi ar promijantu. 18. martā ſatrahpijām Heiberga ſalas deenwīdus galu. No ſchejeenes ſeſchi eſtimofšt lihds ar iſchetreem wišreem no muhſu eſpēdizijas un 46 funeem uſſahka gahjeenu uš mahjas puſt. Trihš deenas wehlaſ ſahkām kaſpelet pa polarledus ſaſtrehgumeem. Sche ari abi pehdejee eſtimofšt greeſās uš mahjam atpaſat.

Starp muhſu ušturas weetu un muhſu mehrēi atradās mums pilnigi nepaſištams zeka gabals no 460 juhdsēm. Pirmajāš deenās mehš noſtaigajām garus zeka gabalus, lai tiktum ar waru uš preeſchu. Plato joſlu, kaš ſchēhira ſemes ledu no kopſatarigā ſaſtrehgufchā leduš, noſtaigajām ar neleeleem pahrtraukumeem. Semā temperatura un paſtahwīgee wehji mums dſiſhwi padarija par ištām moſam. Bet mehš zehlam mahjas no ſneega, kuraš tad ehdam ſchahwetu gaku ar taukeem un peedſehram klahſ karstu tehju un tā eerihſojamees dauds maš „omuligi“. Pehž tam, kaš no muhſu azim ſen bija iſſudufe lihds ſchim paſihta ſeme, debefš uš wairaf deenam nomahžās un aiſklahjās ar beeſu miglu. 30. martā apwahrſnis atkal pušlihds noſtaidrojās un miglai zauri uš reetumeem mehš peepēſchi atklahjām jaunu ſemi. Pehž muhſu iſmehrojumeem atradamees uš 84. grada 47. minutes ſeemeka platumā un 86. grada un 36. minutes reetuma garumā. Gewehrojot to, ka mums wajadſeja ahtri ſteigtees uš preeſchu un ušturas lihdsjektu mums ſamehrā bija maš, mehš newarejām nowehrſtees ſahnuš, lai iſpehtitu nepaſištamās ſemes kraštus. Sche ſtatijām pehdejās atleekas no zeetsemes. Aiš ſchis robeſchas wairš nekaš nebija manams no zeetsemes. Nemitigi dewamees uš preeſchu pa monotono leduš juhrū. Utradamees tagad ahrpus itweenas dſiſhwibas robeſcham. Nemanija nekur ne pehdaš no leduš lahſcheem, ne ari romu ahlinguš. Pat mikroſkopifkaš maſaš buhtites ſem mums dſištumos wairš nebija manamas. Nepahrredſama leduš tuſkneſcha weenmuſtigais eeſpaids bija gandrihš nepaneſams. Saſtrehgufchā leduš wirſotne turpretim arween nahja labata muhſu eſpēdizijas turpināſchanai. Laikš gan labojas, tomehr puhta weegliš dſeſtris wehſch, tā ſatot taiſni zauri ahbai un nobſina muhſu iſmiſumu, gandrihš war ſazit uš pehdejās paſahpes. Apſpeedām tomehr ſcho gara ſtahwoſki un pahrſpehjam ari ſiſiſkaš gruhtibas, ſajuſdami peenahkumu, ka mums jaſaſneedš mehrēi. Nahtoſcho deenu weenmuſtigā peepuſheſchanās mums lika aiſmirt to peedſiſhwo-

jumu meſleſchanu, kaš atronaš muhſu uſnehmumā. 7. aprilis mums wiſeem bija eewehrojama deena, jo pee ſeemeka apwahrſchaa parahdijās ſaule. Weenā un tai paſchā laikā tīkām leelā mehrā no ſauleš dedſinati tumſchi un tamlihdſ ari drebinati no ſtipra ſala. Tomehr ſaulaimaš deenaš, kaš tagad bija diwoſahrt tiſ garas, mums dewa jaunu eeroſnajumu.

8. aprilē muhſu nomeſne atradās 86 gradi un 36 min. ſeemeka platumā un 94 gradi un 2 minutes reetumu garumā. Lai gan mums iſlikaš, ka buhtu noſtaigajuſchi neiſſakami garus zeka gabalus, mehš tomehr pa tām dewinām deenam bijām nogahjuſchi tīkai druſtu wairaf par 100 juhdsēm. Leelakaš puſles mums paſtahweja eeſch tam, ka apeeſt apſahrt no uhdens pilnām leduš aiſam un ſoti wežā leduš, kaš tanis peldeja. Utradamees tagad 200 juhdses no ſeemeka pola. Muhſu ragawu lahdiuſch bija ſtipri pamaſnajees. Weenš ſunš pehž otra tika noſautš un aiſgahja zitu ſunu wehderā. Wiſpus 86. platumā grada leduš lauki tapa arween leelaki un ſchuhdonu aiſaš pehž ſkaita maſat un ari maſat trauzejoſchas. Sche ari atradās maſat taħda leduš, kaš ušgruhtis no leduš kalneem uš augſchu. Starp 87. un 88. platumā gradu mehš ſew par leelu pahrſteigumu pamanijām ſihmes no ſ e m e s l e d u s. Diwaš deenas ilgi mehš braužām pa kaħdu leduš kaħtu, kuraſ bija parastaš juhras leduš gludaš wirſuš. Robeſchas linija ſtarp ſemes ledu un juhras ledu tomehr nebija uſeetama. Nebija ne uſkalnu, ne ari dſiſku ſchuhdonu aiſu un nekur nekahdu ſihmju, waj atronamees uš ſemes, waj uš juhras. Muhſu nowehrojumi 14. aprilē norahdija, ka atronamees 88 gradi un 21 minutes ſeemeku platumā un 95 gradi 52 minutes reetuma garumā. Atſtatums no pola tagad iſtaifka maſat par 100 juhdsēm. Leduš ſaſtrehgumi ſche dſiſhwi kuſtejās, bet temperatura bija ſem 40 gradu un ſchuhdona aiſaš, kuraš zekaš jaunam ledum iſplatotees, ahtri ween bija atkal labi aiſauguſchas. No wateja uhdēna pilbitaš telpaš tadeht bija tiſ ſchauras, ka par tām tikt pahri nebija nekahdu leelu kawekku. Tagad nu bija peenahziš laikš, kur mums wajadſeja ſaemēt wiſu ſawu energiju, lai pahrſpehtu pehdejoš kawekkuš. Lai gan temperatura wehſ arween bija ſoti ſema, mehš tagad tomehr wairš neapmetamees ſneega alāš, bet iſleetojām drehbeš teltiš. Schahda pahrmaina bija ſoti patihkami ſajuhtama. Bet wehſ arweenu un katru deenu bija redſamas paſihmes no zeetsemes. Bet taš nebija nekaš žiſ, ka maldinoſchas iluſtijaš. Saulei ſemu ſtahwot, muhſu azis ſteidžās pa kraſhaineem klahjumeem, kuzi kuſtejās uš apwahrſni, kuzch wahrda pilnā ſinā dejoja. Ķata morgana mums uſbuhra wiſadaš brihniſchkaš leetas, otradi apgreetas paſalnes un kalnuš. Mums iſrahdijās pat, it ka no leduš pazeltos it wiſadi dihwaini preeſchmeti un nogrimtu tad atkal noſlehpumainā nebuhtibā. Wiſaš ſchis leeliſkaš parahdibaš protams bija atmoſferiſkaš iluſtijaš, kuraš mums uſbuhra magiſtā pušnaktiſ ſaule. Lehni, bet droſchi tuwojamees ſawas eſpēdizijas gala mehrēim. Ķdeenas tagad tika iſdariti labi aſtronomiſki nowehrojumi un mums bija eeſpehjamš ſoti labi noſazit, žiſ bijām gahjuſchi uš preeſchu. Bet lai gan apſtahkti

muhfu zekojumam arween uflabojās, tad tomehr ween-
mutīgā dšihwe un fšats wehl arweenu atstahja us mums
foti nošpeedošču ešpaidu.

21. aprīlī muhfu pirmā pamatīgā faules ismehrošana
peerahdija, ka atronamees 89 gradi 59 minutes un 46 se-
kundes seemetu platumā, tā tad wehl tikai 14 sekundes no
seemeta pola. Dewamees wehl 14 sekundes us preekšču,
papildinajām wehl reisi fawus pirmos ismehrojumus un
fagatawojamees us ilgaku apmeschanos, lai waretu isdarit
otrreisi pahrmechrošanu. Weidsot, kad wairs nebija ešpeh-
jama nekahda maldišchanās, mehš polarpunktā istaišjām
ledū zaurumu un peestiprinajām tur pee lahrts karogu,
kuršč tad pliwinajās us seemeta pola, pehz kura tikdaudš
zilweku tik karsti ilgojas. **Tas bija 21. aprīlī 1908. g.**
Saule šche stahweja pusdeenā. Tomehr laika
jehdseens, šhini weetā, bija tukščs problems, jo šche faet
wiš meridiani kopā un ar weenu šoli war tikt no weenas
pafaules puslodes pahri us otu. No pusnatts pusdeenā.
Seemeta platumš tagad istaišja us mata 90 gradus.

Temperatura stahweja us 38 gradeem Zelfša, barometris
rahhdija 29,83. Seemeki, austrumi, un reetumi bija no-
šubušči. Us wišam pufem, kur ween noraudšjās, bija
deenwidus. Kompašs šhini punktā rahhdija us
magnetisko polu. Lai gan par faweem panah-
kumeem peldejam preekā, duhšcha mums nahšošchās deenās
atkal noščkuta, pehz tam, kad bijām isdarijuschī wišus
wajadšigos mehrojumus un ruhpigi eepašinuschees ar wee-
tejeem apstahšteem. Leela weentuliba un druhmais fšats
atstahja us mums nošpeedošču ešpaidu un seemeta pols
mums islikās pahrat behdiga weetina un tihri welki tik
daudši zilweki to israudšjuschees par mehri fawai god-
lahribai. Zif ween taflu azis šneedšas, aišsteepas besgaligi
šneega laukti, kuri fahrtojas purpurtrahšā, apšpihdeti no
pusnatts faules, bes dšihwibas, bes semes, nebija neweenas
weetinas, kur buhtu pahrttraukta falkā weenmutiba. Šhini
nedšhwā ledus pafaule mehš bijām weenigās dšihwās
buhtes.

(Turpmat beigās.)

Rahds waldošchais motiws.*)

No Karmen Silwas.

Ja gan, faka ka mihlestiba esot deewiščti zehla un bes-
gala leela un mihlestibas brihdi zilweks juhtotees gandrišs
Deewam lihdsšigs.

Bet kā tas nu ir kahdā zītā brihdi, leelajā radišchanas
brihdi, kad zilweks tikpat kā wirputa fagrahbtis wairs nesin,
ka wišč rada un ko wišč rada un wišpah wairs nejuht,
waj tas ir wehl šche us semes waj Olimpā pee deeweem!

Tas, ko šchis semes mihlestiba rada, ir nahwei seedots
wehl eekams tas dšimis. Tas, ko gars rada, pahrdšihwo
gadū šintenus t. i. zilweku muhščibas. Ko gars rada, ir
tatšču zehlaks, jo tam naw traipu! Wišam naw truh-
kumu, wišam naw wahjibu! Tas deewdšimis! Ko mih-
lestiba rada, tas dasčlahrt koti šchaubigs škastuma šinā,
zehluma, dišchenuma un zeenibas. Tas jau war buht no-
seedšneeks waj tubertulošu fahrdšis. Ko gars rada, ir
gaisma no gaismas, tihš spehšs, neaišfahrts no šchis semes
wahjibam. So pat wišwahjakai meesai newajag bihšitees,
ka wišas dšemdetais buhs tikai par apgrehtinaschanu, wiša
šin, ka wišas dšemdetais behrns ir wefels un jauks un
wehl nebjis un ka tam ir dihgšchanas spehja lihds bes-
galibai! Tas naw šchaurām kruhtim, tam naw mašiflas
teezibas, tas ir šmarscha un nefatwerams, ir tihš un zehls
un tam ir spahrni, kas to neš pahri par semi. Ja nu
radišchana diwas buhtes weeno muhščigā harmonijā, un
škastumā, waj tas tad naw daudš škastati, nekā mihlestiba,
kura tatšču tik isniškosča.

Ja Heine un Šumans un Gete un Šuberts weens
otru fastop un atron, faskan kopā, waj tas naw tuhškosč-

lahrt škastati, kā wiša dabas, zilweku un dšihweeku mih-
lestibas dšihwe? Gan protams, ka ari Gete un Šumans
un Heine un Šuberts ir ari tapat reisi raditi kā wiš ziti
zilweki, bet to aišmirš, wišu izšchanos atron par tikpat
noslehpumainu, kā Hiawata, Budas un zitu religijas
dibinataju. Aišmirš, ka tee dšimuschi no semes, no mee-
šgeem wezakeem, tik koti pee wišeeem mana Olimpū, un
mihlestibas nejaušchiba, kas wišus radijuse, nekriht šwarā
pret wišu deewiščto dšimumu. Nefalihdšinami šwarigata
ir wišu radibas spehka fastapšchanās muhfu juhtās. Te
pašibeja gara dširšteles, te pamirdseja šibens, kas wareja
un spehja eededšinat leesmu.

Ir dihwaini, ka zilweki muhfu deenās šchis semes mih-
lestibai peegreesch tik leelu šwaru. Senās tautas to ne-
darija. Tās noraidija mihlestibu otrā weetā, kahdu tās
dšihwē ari pateescham eenem. Wišu dramas grošjās ap-
ziteem jautajumeem, kuri war raditi daudš šchaufmigatas
leetas, nekā mihlestiba. Tikai modernā pafaule leet us
wišu pahrat leelas leetas. Daschreis tas isleekas koti
dihwaini, ja apdomā, zif besgala masu telpu un neezigu
laika šprihdi eenem dšihwē tas, ko mehš behwejam par
mihlestibu. Muhfu dšišchanās un teekšchanās aptwer pa-
wišam zitus laukus, muhfu liktens ir dasčlahrt tik tragiks,
nemas. neeewehrojot šcho blakus leetu, ko fawz par mihlestibu
un kas naw nekās wairak kā wairošchanās dšenušis, kas
pee nogatawojuschamees tautam pat war isdšist. Turpretim
diwu radosču buhšču fastapšchanās ir nefalihdšinami lee-
likata un wehrtigata zilwezei, ja ne, kā šazits, reisi nebuhtu
janotahpi us semes kahdam genijam, kuram preekšč semes
kā rahdas zitada dšimstibas ešpešjamiba.

*) Šcho rumanu karaleenes — Karmen Silwas apzerejumu pa-
šneedšam pehz Wines laitraksta „Österreichische Rundschau“.

Bet ſchee abi gari, kureem buhs kopâ ſaffanet un radit, kas teem kopâ naw par deewiſcheem brihſcheem! Kas tam pretim ir mihleſtiba, kas tika ir juhteſtu apreibums un kam tahdam wajag buht. Waj tad ſin, kas wina ir? Par to ir wehl gluſchi tumſâ. Bet katrâ ſinâ ta ir nomaldiſchanâs muhſu deenâs, ka wiſa muhſu literatura nem mihleſtibu par todolu un maſgla punktu. Lai tatſchu mahzamees no Soſofka. Lai paluhſojamees Glucka diſchenumu! Ir dihwaini, ka ſchimbrichſham zilwek wiſu dſihwes dramu meklê taiſni tur, kur winas iſhtenibâ nemas naw. Romani nobeidſas tur, kur teem taiſni wajadſetu ſahſtees.

Kâ rahdas, tad zilwekem muhſu deenâs wehl tika tas intereſe, kâ diwi zilwek zaur koti daudſam publem un geuhſibam noteek weens pee otra. Bet kas tad pehz tam iſjekas, gar to no wineem wairs naw neſahda data. Ja, un tomehr uſ to tatſchu weenigi wiſs atteezas.

Kas par noſchehlojamu darinajamu ir muhſu dſimuma apgruhtinajums, ja eedomajamees pee Utrideem un Labdazideem! Tee bija likteni! Tee bija waroni, tee bija jautajumi! Bet mehs domajam, ja jau eſam druſſia rakſtijuſchi par mihleſtibu un to aprakſtijjuſchi, tad ta jau ir grahmata! Ta wehl naw neſahda grahmata. Tas tika wehl war buht grahmatas ſahſtums, bet newis dſihwibas todols un ſaturſ, kahds tatſchu grahmatâ buhtu atronams. Zik ſawada ta iſleekas, ja eedſihwojas antikâ paſaulê. Zilwek wehl beidsot eedomajas, ka tas, kureſch nepaſiſt mihleſtibu, wiſpahr naw neto peedſihwojis. Bet mans debefu tehws! Antikâ paſaule nemas nenobarbojas ar ſcho dſihwes maſo dalinu. Ta nemas neſaitija lihdi. To ſaprata paſchu par ſewi un neatrada par tik wehriu, lai to iſleetotu tragedijai.

Œhalaita laulibas pahrlahpſchanas ſtahſteem reiſ wajadſetu mitetees. Œhis temats apſtrahdais tiku tika, bet naw padarits ne ſtaifats, ne ſpiridſinofchaks ne bagataſ. Mehs pateeſcham eſam eekehrufchees ſchinî idejâ un neeteekam no tās wairs wakâ. Un pa tam wehl arween ſtarp mums Utridi un Labdazidi, par kuru likteni buhtu wehrits ſtahſtit, bet kuzi paleek neewehroti, tadeht ka zilwek grib nobarbotees tika ar to weenu. Waj ta laba waj ſlikta ſhme? Œdipa un wina mahtes ſaſtapschanâs, nedſtrdetu mihflu iſdibinaſchana, neaptrweramu liktenu iſſihleſchana, to wezâs tautas atrada par materialu dramai, bet waj X. kundſe atnehma B. kundſei winas wihru, waj ari tã un tã jaunâ meitſcha, kad ta prezejâs, bija wehl jaunawa, tas intereſe tagadejeem zilwekem.

Dihwaini. Waj Kiriju laulats pahris naw tuhſtoſch reiſ intereſantaks, nekâ wiſi ziti laulati pahri uſ paſaules? Tas tatſchu ir ſaſtapees preekſch wiſas zilwezes. So kas winas ſaweda kopâ, bija jaunſ un leels un daudſu to pahrwehritis. Waj tas nebija tragikſti, ka wini tã weens no otra tika atrauti? Warbuht nahſs laiks, kad ſajuhta preekſch tragikas kkuhs atkal leeliſtaka un atſtahſees no ſchis muhſchigâs laulibas pahrlahpſchanas ſchekſchanaſ; warbuht, ka tad ari eekſtatis garigu radſchana un pehznaſhamus par ſwarigakeem, nekâ wairoſchanaſ dſenuli. Warbuht, ka tad buhs atkal Agamemnoni un Iſigenijas.

Wiſâs muhſu operâs naw neweenas dſeeſmas, ka jele zit nezik waretu ſalihdſinatees ar Agamemnona iſmiſuſcho luhgſchana Glucka muſikâ.

Warbuht, ka kahda dſejneeka ſajuhta wehl uſſeedes reiſi kahds Drſejs un Maſte! Ir tatſchu wehl beſ laulibas pahrlahpſchanas temati, par kureem war dſejot! Ir tatſchu wehl gluſchi zitadas zeeſchanaſ par mihleſtibas zeeſchanam, kuras reti kad muhſchigâs, kamehr ir zeeſchanaſ, kuras pateeſcham nedſeedejamas, kuru pehdas aptumſcho wiſu dſihwi, kuru dwehſma noſhme ſahpju paſauli un neiſdſehſchami tās rada no paudſes uſ paudſi. Ne, ir pateeſcham paſaulê wehl kas wairak, nekâ ſchi mihleſtiba.

Diwu waru gariga uſleekmoſchana, kura dſen weenu wiru uſ to daudſ augſtatu, garigais pahrlahpums, neiſſakamu moku un nahwes baiku garigâ pazeeſchana, kã leekas, ſtahw tatſchu taſtu pahrlahp meekſkam zeeſchanam. Œhâs ſemes mihleſtiba ir reti kad zehla, bet gan gars no gara un diwi elementargari, kas teek neſti no apgaribas. Reiſ tatſchu mitejatees ar to mihlinafchanoſ! Ta naw wehrits, ka wina tikdaudſ apdſeed, zaur to ta teek kaitiga jauneem zilwekem, kureem ta brihſcham leegta un tai wajag buht leegtai. Ir zilwek, kureem deekgan eekſtatu un paſchpahrlahpſchanaſ, ka tee atſakas no tã ſauzamâs mihleſtibas, tadeht ka meekſti tee naw tã apdahwinati, ka war atſtaht ſew pehznahzejus. Kadehſ ſcheem turet tahdas juhtas, it kã tee nebuhtu iſpildijjuſchi ſchis dſihwes waj paſaules peenahſtumu reſp. uſdewumu, tadeht ka teem tas un tas nahzis zekâ, waj pat wiſa ſchi juhta palikuſe nepaſiſtama, kas ziteem iſtaifa wiſas dſihwes ſaturu un mehkſi? Wini neſtahw augſtat par weenas deenas muſcham. Wini zilwezes labâ naw neto darijuſchi. Kamehr atkal ſeedotee ir tee, kuzi zilwezi daudſtaht paweižinajuſchi.

Wiſi tee ſtahſti par brihwo mihleſtibu, uſ kuru ſeeweetes juht teekſtu, tadeht ka wihrreeſchi trako, kã rahdas, ir tomehr leels pahrlahpums. So trakoſchana muhs newed ne ſoli tuwak dſihwes ſaturam. Kas zilwekam tur dakas, waj Mozarts trakojis, jeb waj Bethowens bijis ſchikſiſts, waj Haidns bijis tahds engelis kã wina debefu muſika leekas norahdam, ka Friedrichs Leelais mihleſtibai bija nepeeeetams un Napoleons ſeeweekſchu nihdejs? Taiſni ſchi dſihwes puſe pee leeleem zilwekem, atteezotees uſ wina iſto ihpatnibu neſkaita nemas lihdi.

Tautas nekad nepraſa, waj wina waldneekſ ir koti ſtingri tikumikſs, kas dſihwo labâ laulibâ, waj ari tas ſew atkaujas leelakas brihwibas. Ja tika tas kã waldneekſ iſpilda ſawu peenahſtumu. Tã tad tauta, pehznahkamee itin pareiſi iſjuht, ka mihleſtibas dſihwe ir dabikſs notikumſs, tã tad blakus notikumſs tai leelajai dſihwes dramai, kas teek par labu dſihwota zilwezei.

Kas ir tragikſkais warons? tika uſſtahdits kã ſſolas jautajums un kahds leels wahzu ſinatku wihrs uſ to atbildeja . . . Tragikſkais waronis atronas pretrunâ ar ſchis ſemes likumeem, tadeht ka tas paſlauſa ſaweem eekſchejeem likumeem un eet zaur to bojâ, waj ari tas paſlauſa zilweku likumeem, kuzi pretruna ar dabas likumeem un eet zaur to bojâ. Lai paluhſojamees Œdiſtu, Antigoni un Hamletu.

Bet waj tad mehš wairs nešpehjam domat tahdus tehšus kà tee? Waj tas mums bijis par samattāchanu, ka mehš dabas mihlestibas dšhwei ešam peeškhīruschi pahraf leelas teešbas, ka ešam nostahjušees us weenas pakahpes ar weendeenas mušham un turam wairošchanās dšenuļi par šwarigatu, nekà žihau starp šrds apštau un listeni?

Mihlestibas dšhwei dabā pat tur naw tragiska, tur ta leel tuhdat eet bojā, jo ari tur naw nekahdu konfliktu, bet titai weentahrschš dabas likums. Sawstarpežā isnihžinašchanās us semeš naw tragiska tadeht, ka tas ir dabas likums, tadeht ka šhe naw žihna starp pretejeem likumeem. Tadeht man rahdas, ka ta ir kshda, ja uštahda par tragisko motiwu mihlestibu starp dšimumeem.

Šhešpirs to nedarija, jo pee Dtelo ta naw mihlestiba, zaur to winšch eet bojā, bet neustiziba us fewi pašču, tadeht ka tas atkal stahw weens ahrpus aptahrtežās šabee-dribas. Neweens no Šhešpira warneem neet bojā zaur mihlestibu.

Mehš turpretim dihwainā kahrtā peeškhīram tai tit leelu šwaru.

Somehr par mihlestibu mehš nu buhtu pamatigi isfmehluschi ar wišam winas eephejamām un neešpehjamām pufem, mums wajadsetu paluhkotees pehž ka žita.

So dšikatu eepšešchamees dabā, jo interesantāks mums isleekas šchis pahrmētums. Dašchš dšejneeks it maldigā kahrtā leekas pawedinatees un raksta ari reis kahdu romanu, lai tas eeweestos publikā un labpraht tiftu laštis. Tas ir nepareišs usštats un žehlees zaur to, ka dšejneeki bija nabagi un bija špeesti isleetot Mufu par šlauzamu gowi, tur teem nahstos dšejot weenigi few par preeku. Waj ari tee eestiguschi besgaršchigā laifmetā, kuršch leelas domas un problemus atron garlaižigus un grib, lai tam pakawē laifu? Romani nemas newaretu pastahwet, ja tee nebarotos no dabas mihlestibas dšhwes. Tee ir wehl špeesti žilat šcho pašču tematu lihds pat apnitumam, tadeht ka žits wišš tagadežo šapulži atstahj aukstu. Bet tadeht tas tā? Kas šchj dihwainai parahdibai par žehlont un eemešlu?

Tragiskais: Šhe stahwu es, es newaru žitadi, Deews lai man palihds! kas atškanejis tit daudšos laukos, nedod us fewi nekahdas teešbas mihlestibas dšhwei, tadeht ka šhe nekadurās prinzipti, waj ari tee šadurās toti aplinkus. Pašajina tadeht stahdama daudš augštatu par romanu, tadeht ka ta nodarbojas ar mušchigeem jautajumeem un eetehrpj leelas domas tahdā formā, ka tās israhdas it weentahrschš un teel šaprastās ari no behrneem.

Muhsu prese Rigas Latweešchu Beedribas Sinibu Komishjas apgaismibā.

II.

b) Pusnedekas laikraksti.

„Latweešchu Awises“. Paturedamas šawu mehreni nazionalo wirseenu, „Latw. Aw.“ šrahdā joprojam šawā pašhštāmā gaitā, nesdamas few lihdsi 3 peelikumus un isnahšdamas diwreis nedekā.

Galwenai lapai ir wideja leeluma lošne, no kuras zaurzaurim ap 1/3 telpu eenem šludinajumi.

Šewadu raksti teel dott gan pašchšahwigi, gan nemti pa reišei no žiteem laikraksteem, kà no „Latwijas“. Bet pa walšš domes šehšchu laifu to weekā nahš domes darbības atšahštijumi — bes tendenziošas partejibas.

No pašchšahwigeem eewadu raksteem waram dašchus peeminet. Tur teel runats ar gaischu usštatu par Widsemes semneeku agrarteešbam, teel atraiditi wahžu laikrakstu apwainojumi, it kà kad wišš latweešchi buhtu bijušchi rewoluzionari, dod pahrkatu par Rigas latweešchu šawstarpigām plaišam, ihsti pehdežā gada teatra leetās un atrod pamata pastahwibu Rigas Latw. Beedribas pufe; ir nahšchsch raksteeni par pehdežo jaunō ortografiju ar isšajišchanos preekšch winas un pret winu, ari pa gabalam polemikas, kà par Šelgawas Latweešchu Beedribas nama buhwi, par grašmatu isdeweju beedribas „Šalkšha“ rihžibu un gada beigās ari starp redaktoru un Latw. Draugu Beedribas preekšchneežibu, kà šcha laikraksta administrāžiju.

Bet no wiša preekšchēžā pušgada eewadu raksteem isnemu wehl diwus, kas pelna ihpašču eewehribu. Tee ir šhee: „Ahrsti un publika“ un „Muhsu školās kopigeē ideali“.

Abi šhee gabali laštiti Šelgawas isglhtibas un školu beedribā.

Pirmāis eewada laštajus lihds šchim maš rakstneežibā pašhtā gruhtibu pilnās šastahwibās starp ahrsteem un neweseleem waj winu tuwejeem, tur šhee grib wišu jau eepreekšch šinat, wišur buht špredeži par ahrsta šemibu waj nesekmibu, wišur buht pašchi nepazeetibas pilnee nožeježi, domadami weenumehr, ka ahrštam jaspehži atnemt neweselibu kà ar roku, un kad tas tuhlija nepeepildas, tad ahršš neder.

Dtro raksteenu lai rakšturo beigu gabalinsch, — no ta wahrdu pa wahrdam:

„Tā tad muhsu školās kopigeem idealeem japaleek reliģiftai titumibai, tautibai, šnitibai un weselibai. Paturot azis šchos idealus, es redsu šchahdu nahšotnes ainu:

Štahw muhsu škola pee tautas šltās šrds. Pahrw winu nolaišchās halts debesš mirššums — šchkhista tikumiba. Atnes winai šawu špehku, bagatibu šniba. Bet wina pate žeeti šneedsas eekšchā tautas garā. Un pulžejas tad ap šcho školu šhku behrnu pulki, bes gala, bes škaita. Nahš wini, turedami šawos pirkšinos tautas žeribu wairogus. Un aišeet no šchis školās jaunekki ar dšelsu špehku. Šet wini kweešchus šeht, pušes deštīt, gatawi waj ar peeri šagrant tumšbas muhri un noraut špošchās ideali šwaigšnes muhsu tumšbā. Un školotaji tad wairs nebušš malbu un naidu laudis. Kà tautas preešteri wini šahwēs us kalna gala, steepdami rotas us augšchu pretim leeseem, balteem idealeem. Un ja weenam otram ari rotas pagurtu, tad

ziti nahts un zels tās un pabalstis tās. Un kamehr wina rofas buhs pazeltas us idealeem, tamehr tautas behrni ees uswarai pretim. Ta buhs ta uswara, kas debests faweeno ar semi un tautai eeseef kruhtis fwabadiibas un laimibas faldo apstānu."

Waj drihst zelsees pahr muhsu skolai tahdi kopigi ideali? Atbildi te atsaufs muhsu skolotaji."

"Bet mehs, kas idealeem wehl tizam, mehs lai paleefam ustizigi farram peenahfumam. Un schis peenahfums ir tas: Mehs efam gatawi muhsu skolai dshiwot un mirt."

Fawehtas, kaut schee wahrdi nahktu un stanetu no wifu skolotaju mutes un frds.

Ap jaunu gadu noteef "Latweeschu Awisem" sinama redaktoru maina. Jaunais redaktors Purinu Klahws fawos eestahschanas wahrdos folas strahdat kristiga un tautiska gara, weiznot tizibu un tikumibu un weseligu tautas apstānu.

... ihstai tautas mihslestibai wajag buht apskaidrotai no wispahrigas zilweku mihslestibas. Tautiskam naidam un tautiskai nepazeetibai muhsu awise nebuhs telpas Musnashchana un rihdichana pret zitu tautu peederigeem . . . netiks peelaisa. Turpretim gribam nopeetni zenstees usturet un weizinat pehz eespehjas labako fatizibu un fapraschanos wifu muhsu dsimtenē mihtofschu tautibu starpā."

Tā ka agratos gados „L. Aw.“ ir turejuschs wispahri schai pascha wirseenā, tad jaunā redaktora eestahschanas wahrdi ustur spehtā wimu lihdschinigo gaitu.

Tuhlin pirmajos schā gada numuros „L. Aw.“ stahjas ar noteiktibu Rigas pilsehtas domneeku wehleschanas leetās nazionalas weenoschanas pusē. Tapat winas balso drofchi un skaidri lihdsā nahlamo wispahriego dseefsmu swehtu rihfoshanas preeschlitumam un preeschlituma peenemschanat.

Skats no Basteja kalna pahri par Basteja bulwari us eeschpilshehtu.

Pehdeja teizeena atteefmē redaktors paskaidro schahdeem wahrdeem weseligās tautas apstānas fajehtgumu:

„Kā ikkatram kreetnam zilwekam wispahri swehti peenahfās zeenit fawus wezafus un tos no wifas frds mihslet, tā ari ikkatram kreetnam tautas lozeklim buhs zeenit un mihslet fawu tautu, no kuras tas zehlees un kurai tas peeder. Tā ari ikkatram kreetnam latweetim buhs augstā zeenā turet fawu tautu un tautibu, to karsti un no wifas frds mihslet, par winas pateeso labklahjibu gahdat, winas godu, teeffbas un interesees fargat un aistahwet, winas labo flawu — pehz fawas eespehjas zelt un wairot allasch un wifās leetās. Zeenit un mihslet fawu tautu un tās walodu lihds pehdejam dwaschas wilzeenam un ne pret weenu nepeefahptees, tās taisnigi fargajot un aistahwot, — ta buhs ta tautiska mahziba, kuru mehs fludināsim un pehz kuras mehs turefimees wahrdos un darbos.“

No ziteem raksteem japeemin wehl „Muhfu aistahwji walsts domē“, kur swars teef liks fewischki us latweeschu delegateem pirmā domē; tahkat par kristiga gara studentu beedribam, — tad „Masas wehtules no Rigas“, kuru rakstitajs stahw pilnigi tautiska pusē. Des tam ir dauds rakstu par daschadam eestahdem, par wisadu beedribu dshiwu un wimu darbibu panahkumeem.

Par stahjumu nodatu naw fewischki zita ko fazit, ka tik tas, ka wina stahw fastanā ar pascha laistraksta garu. Pagahjuschā gada gabals ir pildits wehl joprojam labu datu ar kara teesu darbibas wehstijumeem, kamehr schā gada gabalā tee palikuschi jau retaki.

Tagad eestatimees „Latw. Awischi“ trijkhrtigos peesklikumos: „Stahstu nodakā“, „Wasnizas un skolu stās“ un „Semkopibas faimneeziibas peelikumā“.

Stahstu nodaka pildita ihfateem un bes mas ar tikai

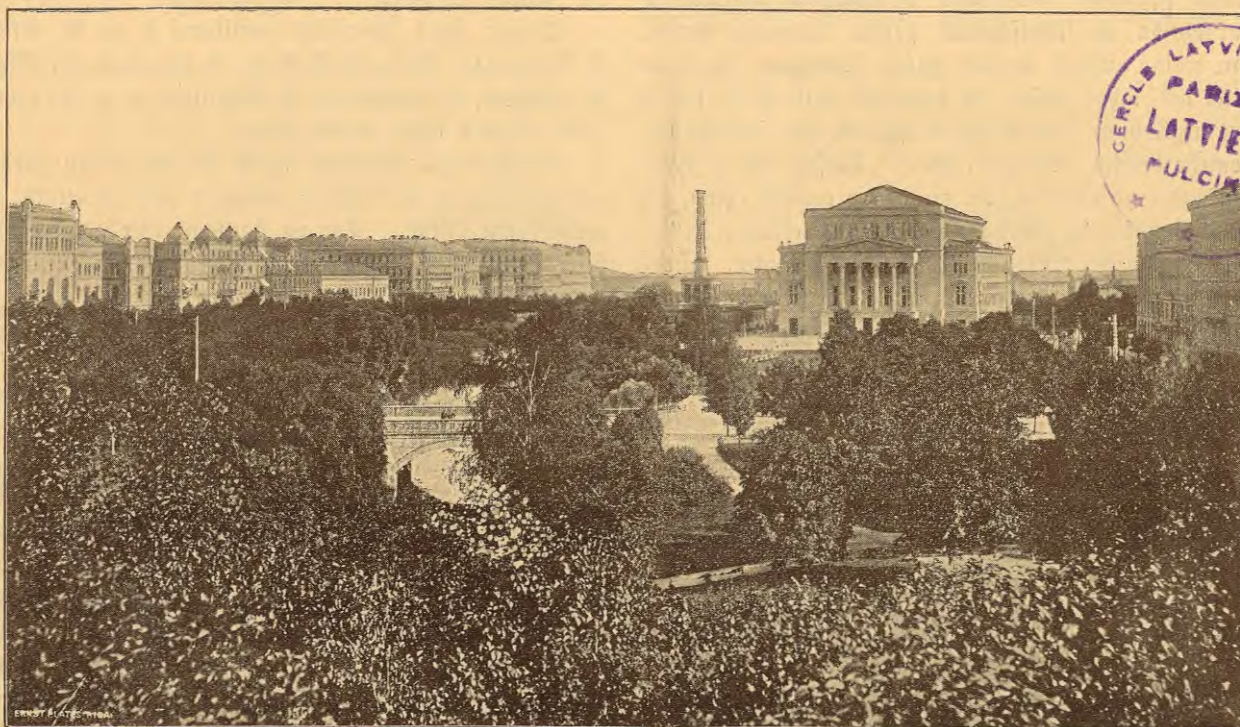
tulkoteem stahsteem, atskaitot pahra kreetnu gabalimu no W. Rudolfa, kas nopeetnām leetam spehji peeweenoit jautru humoru. — kahdu no Almanfora, pa nopeetnam stahstinam no dascha zita, ka „At kahds preeks buhs tas“ u. z. Bet tulkotee stahsti ir israudstīti ar wehribu un wispušbu, ka somu rakstneeka Aho „Sstumtais“, L. Tolstojā „Luhgšana“, L. Westkirchā „Mihlestības teeftās“ u. z. Tagadejā jaunā gada datā nahf garaks Frensena romas: „Trihs uftizamee“.

Dsejoti šchāi pašchā stahstu peelikumā weza gada datā nahza no Kleinberga, Sauleescha, Stargas, Jaunburtneeka u. z., bet jauna gada pufē ihsti no G. Rudfšchā, J. Laimina, daschs ari Burinu Klahwa u. z. Daschos scha gada stahstu peelikumos teef eewetoti humoristigi fhtumi. Stahstu nodatā atrodas ari grahmatu apspreedumi. „Wasnizas un skolu peelikums“, isnahdams 25 reises gada un

no dsejoteem šchāi nodatā japeemin atkal R. Behrsta teizamee garigu dseefmu tulkojumi, kureem nedrihst kaut nogrlmt aismiršibā, bet gahdat weetu ewangelistās basnizas dseefmu grahmatās. Daschs glihts dsejolits ir ari no ziteem.

Trefchā un pehdejā, t. i. „Semkopības un fainneezības peelikumā“ atrodam rakstus waj no wisām muhsu laulfaimneezības atsarem, un weenmehr, ka protams, ar derigu faturu. Kā fawadums šchāi peelikumā japeemin kahds stahsts, tulkots no angļu walodas, kur sirgs stahsta fawu dšihwes gahjumu jeb peedšihwojumus, kas ir aplinka laulfaimneezības mahziba fawā sītā.

„F a u n ā s L a t w e e f c h u A w i s e s.“ Ahreji winas stipri lihdfšgas „Latweeschu Awisem“: tas pats formats, tee pašchi peelikumi, gandrihs gluschi tee pašchi malfas no-

Stats no Basteja kalna uš pišēhtas mahžu teatri.

tāpat puslokfnes leelumā, strahdā famehrā wispušgi šchajos leelajos darba laukos. Tur nahf apspreešanā daschadi basnizas un skolu jautajumi, gan weetejibā, gan par mifkones darbeem pee paganeem, par audsinaschanu un winas pareifības eewehroschanu.

Kā fwarigatos no fcheem raksteeneem lai peeminam fekofchos: „Statees tahlat“ — loti nopeetni wahrdi, runati no peedšihwojumeem behrnu nolaischanas leetās uš nezekeem kaislibu netikumos. Tahlat wairaf numuros „Behrnu audsinaschana“ no wezā krushtehwa, tad J. Dahwa „Muhfu tautskolas pahrfreewoschanas leetā“ — bijušchā greisā wirseena gaischprahtiga noteesafschana. Tad Fr. Stumberga, mifkonara Mambā, Afrikā: „Wasnizas jautajums“ — dšifjuhtigs basnizas littenā apluhfojums no un pehž „trafā gada“; „Literaturas eespaidi uš tijzibu un tikumibu“, tulkotas Krummachera lihdfības u. t. t.

teikumi. Ari loti daudsu rakstu faturis nahf no teem pašcheem weenadeem usstatu awoteem. Bet wisa wirseena nojautibā eefschēji atrodam drufku ko zitadu, t. i. šchad un tad nomanamu rahditaja pagrosfšchanos uš kreifo pufē, daschreis gan atkal atpakaf labā pufē. Gandrihs rahdās, ka redakzijas zenstos istapt abām pašhstamām leelakām strahwam, kalab jarunā brihscham weenai šchis, brihscham otrai tas par labu, kas jau drufku parahdas ir pirmajā eewadu raksteenā.

Rigas domneeku wehleschanu leetās „J. L. Aw.“ ne-stahweja gan pretim pahrfwara pufēi, bet ar noteiktību ari nepeedalijās. Tas pats nomanams ari nahfamo wispahrejo dseefmu fwehtku jautajumā: — taifni leegtin neleeds, bet fhtas fēdis ari nerahda, turpretim pašneedš iswikumus gan no „R. Aw.“, bet ari no pretpufes laikrakstu runam, greesdama publikas wehribu gan lehnām, bet labprahst uš

šho pehdejo eewehroschanu. Tad atkal tikumības, reliģijas un likumīgas kārtības zeinīšanā „S. L. U.“ stahw stipri aīsfargataju pušē.

„No „S. Latv. Awišem“ muhsu preefšā ir wehl tīkai pirmāis pušgads, tapehž ari apstatamais rakstu krahjums newar buht tīk wīšai leels, kā zītās, kur runajams par wefelu gadu.

Somehr atrodam winās ir tad deesgan swarīgu gabalu, ko eewehrot. Gadu un darbu eefahstot, redakzija apzerē latweefšū tautas gara ihpašchības un no tām rauga šaprast nahkotni; — atrod pee latweefšēem poštīwā pušē darba spēhtu, isturību un dīstāu pehž isglīhtības, kā ari no pehdejeem gadeem mantotos gaischākos eefstātos politīškos un sozīalos jautajumos, ka no mušnatajeem wāirs nebuhschot malbinajami. Bet otrā pušē reds ari negatīwus spēhtus, kā jaunās paaudses teefšānos uš tikumīšku nolīhdumu, neweenprāhtību un schēlšchānos pašū latweefšū starpā, kur gan wainu usleek kreīšās pušes štrahwam, bet šawa dāka teef ari labai pušei, ka tautīškos laīkrafstos beeschi fastopot neglīhtu un neleetīschū rahšchānos waj soboschānos. — Somehr beidsot redakzija šaka: „Tatschū tās ir pahzejas laīkmeta parahdības un mums ir eemefšs zeret, ka drihs dabūs wīrsrofu wefelīgātee jaunlaīku eefstati . . .“

Beegreesdamees tahkatam laīkrafsta šaturam, dīwos numuros atrodam rakšteenu: „Par brīhnuma šahlem“, kur no leetprātīgas pušes ir stipri brīhdināts pret wīšu, kas laīkrafstu šludinajumos wāren teef eeteīkts dāschadu newefelību drihsai isahrsteschānai. — Tahkat dāschos numuros ir isnahkufe šakarīgu rakstu wīrkne: „Šaunās paaudses ideālī“, kur rakstītājs rahda, ka jaunā paaudse atraujos no derīgeem, wefelīgeem darbeem, zeredami kaut kāhdā no pašcheem neīsprāstā miglānā tahlumā ešam nahkotnes laīmi, tapehž rakstītājs eeteīza greestees pee realām un arodneezīškām mahzībām un pazelt tautas školū šemību augštā, lai behrni jel pīrmahzībās labad jau nebuhtu jāšūhta pīlšēhtu školās u. t. t. Pamatīgs rakšteens ir ari šchis: „Kīldas starp wezakeem un behrneem“, kur ir doti leetderīgi padomi, īsfargatees no naīdeem wezaku un behrnu starpā, kad pee mantas atdošchānas wīšu šhkti un gaischi noraksta līhgumos.

Leelāfā dāka no šatura ir tahda, kāhdū parašts redset wīšpahri šchās kārtas un šcha wīršeena laīkrafstos: nahk wāšts domes darbu apraksti, eemendami ne reti wīšu eewadrafstu telpu, waj ari leelu daku no tās. Šīnojumi nopēetna šatura beš aīsfahrumeem un nīrdšībām, kā tas gaidams no īktra zeenīga laīkrafsta. Šawa šīnojuma nodaka nahk no ahršemem, šawa no eefschšemem, šawa no Wīdšemes, šawa no Kūrsšemes un beidsot šawa no Šelgawās. Šas netur deenas laīkrafstu, tas war apmeerīnātees labi ari ar šchāhdū wīšpušīgu lapu, kad wehl eewehrojām trīškārtīgos peelīkumus.

Stahstu nodaka literarīškā peelīkumā špīrgta un peewīlzīga. No origināleem war tīk peeminēti dīwi: „Šelgahšwe“ (Šelgawa), humorīstīgs stahstījums par Šelgawu, un „Stahsts par maso Šmaidu“ — šahpīgs tehlojums, rakstīts īs dīkteeem audšnataja eefstāteem. — Tulkotee stahsti ir wīswāīraf pāhtš, bet raksturīgi — dāudši, kas šahštās un beīdšās weenā pašchā numurā, žaur ko zefas tas peewīlzības pīlnāis dāschadības raībums, kas uštur laštaju modribu. Kā wāīraf eewehrojamee peemināmi šchee: „Šerehdna seemas šwehtku laīme“ no kroatu rakstīneezības, „Wīlīama peedšhwojumi ar dīsterīti“ un „Pee brokastu galda“ no M. Šwena, „Romans šahpās“ no danu rakstīneeka Drachmana, „Anteks“ no poļu rakstīneeka Prūša, „Preezīneeks“ no itāleefšū rakstīneeka Kapuana, „Kā Behrtuku Anšchus tīka godā“ no Ē. Šahna, „Baltās narzīfes“ no Šašjas Šorrund.

Šejoti šchāī literarīškā peelīkumā ir no R. Štargas, Š. Kleīnberga, Bīrsneeku Šofījas, Š. Kahrštena, K. Škalbes, K. Kruhšas, K. Šatobšona, Š. Škurātera u. z. Kā protams, tajos atrodas dāudš kochū šeedu.

Šchāī pašchā peelīkumā lašam dāschus jaunu grahmatu pahrspreedumus un dāudšos numuros nahk eewēetots „Šofu un šhktumu kaktš“. Tur pa štarpam atrodas šohgalības, šhmetas uš žiteem laīkrafsteem; tās labāk wāreja palīkt mahjā.

„Bāsnīzas un Školās peelīkumā“ eewehrojama tee rakšteeni ir šchee: „Krištīga tīzība un bāsnīza“ — garāks rakšteens, kur wīša šazeretājs rahda, kas labojams bāsnīzas pahrwaldības leetās un starp žītu, ka atžetāms patronāts. Šarlapu Alekšs dod pamatīgu aīsrāhdījumu wezakeem par meefīgu audšschānu. — „Waj ir Deewš?“ — Gan peewīlzīgs rakšteens tāī šīnā, ka dabujām joprojam eepāštēes ar eewehrojamu domataju īsteīkumeem par Deewa ešamību un par dāscheem domu atrīknajumeem, kā ari dīrdet stahstīnus par weentēefīgu tīzetaju atbīdem u. t. t. Bet nu joprojam jāwāžā: waj tad Deewa ešamība ir wehl weenmehre apstīhdams jehdšeens? Nahktos jel reīš galīgi šaprast, ka šchis, pāts augštākāis, apstīrātākāis reliģījas šajehgums leetīschki nekād nebuhs peerāhdams. Weens no dīweem: tīz waj netīz, ko bībele stahsta. — Šejoti šchāī peelīkumā nenahk, bet gan dāschī šhktumi prošā.

„Šemkopiības un šaimneezības peelīkums“ stahsta par laīkšaimneezību beedribām un par wīšu kuršeem, kā ari šneeds dāschādus šaimneezības padomus, runā par plāschakām tautšaimneezības leetām, kā par „Kreewījas ahrjo tīrdšneezību“, šīno no wāšts domes darbības tās dākas, kas šhmejas uš šemkopiības un šaimneezības pušē. Bet pāts šwarīgākāis rakšteens līhdš šchīm wāīraf numuros ir šchis: „Dāschadi jautajumi par šemes ihpašchībām un wīšās apstīrādāschānu.“ — Tur atrodams tā šakot šīnīškās šemkopiības populārīšjums ar dāudš šwarīgeem aīsrāhdījumeem un īsmehģīnāteem īššāīdrojumeem.

Kad druwa breesť.

René Basena romans. No frantschu walodas tulkots.

(Turpinajums.)

Un wina ari kuwa loti bahla; fawu smalko, leyno galwu ta atfweeda atpakat un winaš azu plakstini puznizinoschi aifwehrās, tomehr atbildei ta atrada wahrduš un wina toš fweeda tihri baltuš pa luhpu galam.

— Es juhs fweizinu. Bet es neredsu eemefla, kalab manim ņchi ņna pirmai ustizeta. Pateņi, ta ir pahraf leela goda parahdichana. Waj wina ir jauna?

Miņhels kratija ar galwu.

— Droņchi ween wina ir bagata? Meņņimje'i newar prezet žitadu, ka titai bagatu.

— Ja. Winai ir wiņ tee miljoni, kuruš ta wehlaš. Wina pašemojaš, wina toš nem.

Saunā isadijuma gals krita pret kaħdu saħtu stobru un peeleeža to.

Bet weenam palikufcham Miņhelam bija wehl duhņchāš deefgan no jauna noluhfoteeš Antuaneti ņhāfemin.

Wehl winņch redņeja to atahlinameeš.

Winņch runaja leħni, jo zaur to winņch pagarinaja fawas zeeņhānaš un fawuš peħdejoš miħleņtibāš ņapnuš:

— Nerunajeet tā, ka juhs to dareet . . . Juhs noņcheloņeet, ka juhs kaħdu deenu atzereņeeteēš fawas ne-taiņnibaš . . . Bet es jums jau epreekņch atgahdinu, neteeņajeet juhs ņewiš paņchuš . . . Toreiņ, ka juhs wiņu ņapratifeet, ka juhs wiņu ņnaņeet . . . Man ir loti gruħti

Riģas pilsetas maģistrāls muzejs.

— Kā juhs to runajeet! . . . Un wina juhs aifwed taħti, jo, ka juhs pameteet Fontenelu?

— Loti taħti . . .

— Un tas notikņeeš driħņi?

Miņhels aifwehra ažiš.

— Es neņtnu.

— Juhs kħuņteet arweenu jozigāš. Atwainojeet mani; man jaņteidņāš uņ kareeti, kura muifchā maniš gaida. Un no wiņa ta, ko es jums ņāziju, netureet neneekā, titai we-nigi to, kaš ir pateeņba . . .

Winaš nerwoņee ņmeekli nomira beņgaligajā iņplatijumā.

— Neņmu naħuņe, lai jums ņcho ņraħņi atkaħrtotu; juhs atgidadeeš, ka es jums ņaħņiņiju, par ko juhs waretu ņuhdņeeteēš: un manim ir taiņniba, juhs redņeņeet!

juhs beħdigu redņot. Pret mani jums naw neħaħdaš ap-greħziĆāš, ne tāš wiņu maņaħāš . . . Es jums to apgaħwoju, — neatbildeet manim, es juhs loti luhdju, — nawa jums pret mani itin neħaħdaš apgreħziĆāš, tāpat ka manim naw taħdaš pret jums . . . Juhs eņeet bijuņe pirmā ņalĆakā parahdiba manā dņiħwē un wiņš tas manim ir atkaħjiš tāš leetas, kurām es eņmu peeņtaħreeš . . . Es jums nowehlu buħt laimigai . . . Ardeewu . . . Pateizoš . . .

— Ardeewu, kuņgš.

Wina palika ņaħwot mehma, zehla un taiņna, kameħr winņch bija aifņeedņiš ņafo aleju, blaħuš ņaħtāš ņeena apahriņiš un kur ņmarņcha kuħpeja.

Beħz tam, redņedama ka winņch bija jau taħlumā, un

ka winaš wairš neatgreesifees, atpakat raudsīdamees, wina tuwojās pļeederu krummeem, atspeedās ar rokām pret koka stahwu un galwu rokās fanehmuse wina raudsījās garu brihdi ar scheblām azim gar schoģu, kur brihdi atpakat wina ar tahdām ilgām un tahdu laimi bija gaidijuse.

Kad winaš bija jau nokuwis tuwu pee schoģa eeejas, wina zereja, ka winaš raudsīfees wismas weenreis atpakat.

Bet schoģa wahrti bija wala.

Winaš isgahja zauri teem neatstatiēes.

Antuanete eewehroja, ka Fontenelas koti winaš preefšā trihzeja.

Wina raudaja.

Mišchels bija aiskustinats lihds frds dšitumeem.

Kā wairums zilwefu, kuros miht moralisks spehšs un kuri miht weentefšgu dšihwes weidu, winaš bija paradums, kad winaš bija no kaut ka fustinats, pašam fewi pahrbaudit un teefat.

Eselehdsees fawā istabā winaš staigaja ar leeleem foteem, ar azim parketā noluhkodamees, kur wina ehna to pawadija no weena loga otrā un winaš tšchulsteja:

„Šchitās jau, ka patlaban es buhtu nokuwis besifejas stahwofli. Es jau domaju, ka tas buhš padarits. Es winaš buhtu warejis pateikt, bes ka wina to duhtu fapratuse, kalab mana wehlešchānās ir bijuse pehdeja. Ka nešchi Fontenela, šchi winaš apfahrtnē nēka naw zeetufšchi no wisšem Mesšimjē . . . Te wismas tagad es zeru. To wina gan faprata. Wahrdi, kuras ta manim fazija, bija dšmās tai radufšeēs, no winaš eewainotās lepnibas, no winaš noschēhlojamā maiguma, kuru ta schitās fewi atraduse. Bet wajadseja wisam tam krist. Zit spehzigā wina bij! Kahda seewišchiba un kahda waroniba bija jau wina! Kahda zeeniba schāts pirmajās fahpēs, to es winaš titu nodarijis! At, zit es esmu nelaimigs! . . . Kā es gribetu raudat! Bet wairš es to nedrihštu! Es esmu apsolijees!”

Lai pretotos raudam, winaš peefauza leezineekus.

Winaš pašwanija fulaini; pehž tam pahrgērbis uswalku winaš nogahja stalt un lika apsedlot fewim sirgu.

Fontenelas kalpi un eedšchwotaji fazija:

„Winaš brauz semi apstaitit.

Tiklihds winaš bija paehdīs, winaš tuhli pa paradumam gahja pastaigatees pa leelo aleju.

Abas spehzigās waras — gribas spehšs un fahpēs winaš eeschnaudās un zihnijās.

Winaš fotoja ahtri.

Pehž tam bes apstahjas winaš fahša eet pa zeku, kas leezas, ap muischu, neraugotees us dedstinoscheem faules stareem.

Šchi bija ta stunda, kur zeemeem wisapfahrtnē fahš muschas spingt.

Kad Miščels bija isgahjis zaur mahzitaja muischas wahrteem un nostahjeēs us kufnas fleegschāna, tad winaš waižaja:

„Waj preeštera kungs ir mahjā?”

Bet neweens winaš neatbildeja.

Winaš atfahrtoja waižajeenu, atgreesdamees pa diweem foteem gobu alejā.

Bet tuhli kahda roka pirmā stahwā atwehra kahdu logu. Abta stahws isleezās zaur logu pret aleju faulē.

— Kas tur ir tahds? . . . Ah! Tas ešēet juhš, Miščela kungs? Filomena ir deendufā, es eeschu pats.

— Nē, preeštera kungs, es kahpschu pats. Schodeen es waru lahpt.

Roka trepju galā winaš fastapa abtu Rubijō, kufsch eeweda Miščeli istabā, kura bija mehbleta ar tšchetreem krehfleem, weenu galdu un mahmutinas fotografiju.

Us galda guleja kahds atwehrtis registris un blakus winaš kahda peefšimju grahmatina, kurā abts bija eelzīs starp lappufem kahdu atfewišchku papiriti, pirms tas wehl nebija loga atwehrtis.

— Es dabuju sinat juhfu šcha rihta inzidentu, preešteris fazija. Gan domajams, ka jums buhš koti gruhti bijis.

— Sa gan. Peezi gadi labas gribas, tahds listēna atlihdštinajums.

— Oh! Tikai netureet wehl par pasaudetu fawu labo gribu, Miščela kungs. Es ar pahrleezibu domaju, ka schis klufums, kas juhš aprinko, buhš drofchi ween juhšos kaut ko aiskustinajis . . . Waj nē, es stipri tizu, stipri tizu, ka juhš buhšēet peedewufšchi šchim muischneekam.

— Juhš maldateēs.

— Tad taisniba? Juhš winaš wehl gribetu?

— Nē, galu galā juhš maldateēs. Abta kungs, atkaujeet manim jums fazit, ka mehš koti flikti faprotamees un ka tas manim ir koti schehl. Jums buhš bijufšchas bailes, es par to esmu pahrleezinats, lai scheit, schai stuhri, netiku isrunats, ka preešteris fateet koti draudšigi ar muischu. Bet ka pils ihpafschneeks, zilwēš ar juhfu gadeem, jeb drufu wezaks, ir kaut kas tahds, kuram naw pasaules zilwēka ustahschānās, un kuram naw bijis trakuligas pagahtnēs, tad es jums apgalwoju, kalab gan no winaš behgt? Domajeet tikai, ja mehš diwas, trihs reises buhtu fršnigi weens ar otru isrunajufšeēs, tad tuhli juhš manim buhtu wifu kristigā garā peedewufšchi. Tas ir pateēs wahrds. Preefšch manis ihšis muischneezijis tihs ir Kristus.

Abts steidšigi peezehlās. Wina schaufmigo figuru apstaroja preeš.

Winaš issteepa roku:

— Tas ir koti skaiti, tas ko juhš fazijat!

— Nē, ta ir weentahršcha pateēšba, kurai tizeet juhš un kurai tizu es. Mans fapnis, tapat ka juhšejais ir bijis arweenu pazeltees augstā un augstā un pašam tad pašust, atstahjot aif fewis darbu, kas ir leelaks par pašchu — buht par darbineeku, kufsch palihds uszelt leelās katedrales torni . . . Bet tad buhtu bijis wajadšigs wairaf laika, nekā man wina ir. Ar puhlem ja war uszelt kahdu buhwi us smiltis.

Abts Rubijō bija peewiršijis fawu krehflu tuwat Miščela krehšlam.

Tagad winaš wairaf nebaidijās.

Winaš tagad drihšsteja runat, winaš drihšsteja parahdit fawu buhtibu.

Wina garidsneeka dwehsele, wina entufiastiskā un nairwā seminarista dwehsele, kas zentās waj wifu pašauli eekarot, bet jau bija faruhštinata ar pirmām atminām pee preeštera

usnemšanas, — wifs tas lifa wahrdu straumi abta Rubijo mutē.

Nofas wifsch bija šastrustojis uf kruhtim.

Wifsch stahstija ņawus ņenos projektus no teem laiteem, kad wifsch bija bijis Morwanā par wifaru un ka wifsch tos atradis par neiswedameem, kopsch eeradees Fontenelā; wifsch stahstija ņawas ņefaprotamās sūhdstibas, ņawas weltās zeribas draudse, mahzitamuischā, jeb par to, ka zekā winam laimes nowehlejuschī, ka pee wina nahkuschī un ka tad gabjis; wifsch pasemojās wehl nebudams peeaudstis; wifsch lifa redset, ka wina ņimpatijas preefch „scheem laudim“ galigi ņamaņinajuschās, un ka jau kopsch ņena laika wifsch ņawās zeribās malbijees un ka tas tā laikam palikschot uf wifseem laiteem, jo ka wifsch pats esot ka kahds awots, kas no tabtas semes pluhstot.

Tas bija ihsis Rubijō mahtes dehls, kas tagad runaja, tautas behrns, iswehlets ziteem par pestifchanu, wahjisch no isfkata, bet apņinigs par ņawa uderwuma leelumu un godkabrigs ka kahds imperators un weens no teem maņajeem, kuras wehņma lidina weegli pa gaisu un rahda wiaus tuhlit to kopibā ar deewifschkigo.

Wifsch pat tit tahki usdroņchinajās, ka noņauza Miņchelu: „mans draugs“.

Miņchels klauņijas paņchapsinigi, tagad, kur wifsch bija atnahjis ustizetees kahdai stiprai buhtnei, kura nizinaja paņaules godibu.

— Tizeet manim, ņazija abts Rubijō, ka man ir tahda leela upureschana un kuras deht es schaubijos? Un tatschu neweens neusseeb bes tās. Ta ir tās muhschigās semes uņlabofchana. Muhsu preeki, muhsu gaume, muhsu meers, ņkaiņts nogreests steebriansch, nozirņts, kahjam ņamihdits un kas muhs ņaweeno ar brihnumeem weenmehr. Es biju bailigs. Waj juhs tizeet, ka mans biskaps mani luhgtu...

— Uf ko?

— Sawabkt schehlastibas dahwanas! Fontenelā!

— Nabags abta kungs!

— Wifsch manim luhda so diwas reisek. Es atņazijos. Es rakstiju: „Es darischu to ņinamu leelajā meņē; es ņanemschu wehl upurus, ko daschi draudses lozekki droņchi manim atnesis, lai islihdņinatu upurus, ko ņanems leelajā upureschanas deenā. Bet ejot no mahjas uf mahju tas israhdās nederigs. Mani gan peenems gandrihs wifur, par to es esmu pahreezinats, bet manim nedos gandrihs nekur neta.“

— Un ko atbildeja biskaps?

— Wifsch atbildeja: Sawahzeet schehlastibas dahwanas, bet nedareet ta ar to noluhfu, lai ņawu draudst pashtu.

— Es tad aifgahju, abts turpinaja, es pats ņatikos ar ņawu biskapu, es wiau pasemigi luhdsu, es winam ņaziju:

— Bet es pasihstu scho ņawu draudst! Kuram gan no scheem wihreem un scham seewam ko praft, kuri pat pee luhgņchanas naw klah, kuri ņwehtdeenā strahdā, kuri

lahdas ka ņahani un kuri pat par to preezijas? Waj mehginat wineem ko sprediktot? Labpraht to gribetu. Kalspot teem? Oh! Ar wifu ņawu brihwo ņrdi! Buht par wiau ņefaprasto draugu, buht no teem peeņmeets, peeņauts pat warbuht, ja gan tatschu ari tas? Bet prowozet ņefinaņchanas un naida pilno atbildi un katur reift nodomat.

— Wehl weens kas noleeds ņawu Deemu! Wehl weens! un wehl weens!

— Tas ir mofas, kas eet pahri maneem spehkeem, kungs.

— Waj winam bija ta wahjiba juhs noklauņtees?

— Nē, wifsch manim atņahrtoja:

Jannais perjeeschu schachs ņpirmo reifņā „waldneeks“ parahdotees „tautai“

„Es jums dodu pawehli trescho reift, eet wispahri. Ir peenakhtuse stunda, kur wajaga turet par godu, buht kristitam Franziā. Ejeet, mans draugs, un nebaidatees neneeka.“

— Un tad?

— Juhs redset, es esmu nonehmees: es ņagatawoju ņawu listi.

Estahjās klufums.

— Abta kungs, ņazija Miņchels, man ir stahstams kahds stahsts, gluschī lihdsigs juhscham. Ari man bija kahds upuris ņefams, bet man bija bail wiau usnemtees.

— Tas ir tikpat bahrgs ka manejaits? Oh! Tad es juhs noscheloju...

— War buht wehl to wairaf . . . Det es domaju ka tagad, kopfch fcha rihta wispahrigi, winsch ir peenemts. Es nahku winu jums ustizet, lai pascham buht wehl wairaf pahrliezinatam, ka tas ir padarits. Abta kungs, es esmu koti slims . . .

— Mans draugs, juhs masleet zeescheet, ir wjadfigs . . .

— Issfamist, luhf kur ir taisniba; mans ahrsts manim to lika atminet, es to lassju ahrsta grahmatas, un, wispahrigi, es winaas atradu koti labas. Metaupeet manis; nenoleedseet neta: tas ir weltigi . . . Juhs sineet labaf, kas es esmu kopfch pusstundas. Es jums gribetu palihdsset pahrtaiht fcho draudst, es gribetu atpirkt wifus tos grehtus, to ir nodarijuschi pret winu fchee Metfkmje, zaur wifu sawu newihschibu, zaur sawu prombuhfchanu . . . Es gribetu buht taisns un brahligs bes spehta, manim tas peepafe. Bes fchaubam tas buhtu bijis tas labafais . . . Manim nebuhtu laika. Abta kungs, teizeet manim, wifa pateefba, waj juhs tizeet, ka nahwes fanemfchana, kas nahf muhs aiffaukt, buhtu wiswarena preefch Deewa?

— Begaligi, abts fazija, ka pallauffchana ir wisgrehtaka un luhgfhana wisaugstaka.

— Ta tad newaredams atdot sawu peemehru un frdi, es atdoschu sawu dshiwibu preefch ta, lai Fontenela tittu us preefchu. Es fagaidifchu sawu nahwi. Tas ir wifs, kas manim atleet, abta kungs. Ardeewu.

Winsch mehginaja fmaidit un tas winam isbewas.

Wina luhpas, kuram bija nahwes dwesma jaitsteiz, palika waronigi pusatwehrtas; wina azis to redseja un nepafustejas.

Winsch bija pascham lihdsfigs, kas stahw sawa eenaidneeka preefcha, ironifts, eemihlejees, weegls, no isfkata tahds, tahdi bija Metfkmje sawos pirmajos darbos, kad tee leza firga, trompetem flantot un ka wina nehma fchfehpu, lai kalpotu karalim.

Nabaga jauniba!

Winam bija saws wezums; winam bija sawas maneeres, winsch fmaidija, winsch pats draudofchas breefmads, bet

winam nebija zitu leezineeku, ka titai zeema preesteris; winsch nedfirdeja neta no flawas, un karalis, preefch kura winsch bija nonehmees mirt, neta neta no ta nestnaja.

Tas bija ftais jaunibas mahjeens, kas wilkas weenu apfweizinaschanas mirkli. Tad atkal luhpas islihdsfinajas. Neweens wahrds netika runats.

Abi zilweki bija peezehlufchees.

Wehl wina masleet ar fstateem farunajas, ka tahdi, kuzi war atrast titai nabadfigus wahrbus sawa gara intimajai isteifmei.

Wineem nebija ne netahdas peeglaufchanas, ne netahdas nederigas meerinafchanas.

Abts Mifchelu pawadija lihds dahsa wahrteem.

Titpat bahli wina bija weens ka otrie.

Bet masako ustrautumu gan no wineem abeem israhdija de Metfkmje buhtne.

— Es eefchu tahdreif juhs apzeemot, fazija abts Rubijo . . . Ah! Mifchela kungs, kaut buhtu weens weenigs zilweks pili, weens weenigs zilweks wifa draudse!

Mifchels jau bija pagalmâ pee mahjas stuhra. Winsch gahja lejup pa zeku.

Schur un tur peezehlâ daschas feeweetes un pawilka sawu logu gardines, kas bija fappraustas ar adatam, fazidamas:

— Winsch pahrnahf isdarijees ar preesteri . . . Bagatneefem, teem weenmehr ir laika zit useet.

Karstums bija pahrgahjis zeemâ zaur fmazejofcho wehju, kurfch isnehfaja feena smarschu.

Putekti us zeka sawehrpas lamoleem gaisa pazeldamees.

Glufchi balts aufas mahfons ar tehrauda zaurfpihdigumu, nahja arweenu tuwat, arweenu tuwat — pahr meschu weldamees.

Mifchels aiffneedsa sawu pili.

Gurdenums winu pahrmahja.

Bet pirmo reis pehz dauds gadeem, winsch atrada tajâ meeru.

(Turpmat wehl.)

Gaismai auktot.

Stahf is frantschu rewoluzijas laiteem. No Anatola Franfa

Klufs un tuffchs, bes zilwekeem, aifwijas Karaleenes jefsch.

Wafaras deenas leelais klufums waldbija pahf sakajeem Senes krafteem un wezajam gobam, kuru ehnas us reetumu pufk pamasam kkuwa garafas. Un pahf to wifu isplatijas dshdra fila debefs bes neweena mahfonifcha.

Kahds smuidri noaudfis jauns wihreets ihfas biffes un melnâs sekës lehni fotoja no Tilerijam*) us Schello palneem. Winsch tureja rokâ grahmatu, tomehr winu nelassja. Sapninas ilgas bija lasamas wina feja. Schad un tad winsch apstahjas un wehrigu aufk noslaukfjas draufmigaja balsu juzekli, kas atwilafoja no pilsehtas.

*) Tilerijas — karaka pils Parife ar parku.

Daschu reis winsch, pagreesis galwu atpafat, nejaufchi apatureja fokus. Wifs, to winsch nedauds stundu laika bija redsejis un peedfshwojis, fajutufchâs, breefmigâs glesnâs gahja garam wina gara azim — Bastika**) eemta un ispostita — tirgotaju padomes preefchneeks no trakofofcha kauschu puhfa eelents un nogalimats ar pistoles schahweenu, gubernators, wezais Lonëjs nokauts us rahtsnama trepem — kauschu bari, bahli ka badmiras waj gindenî, apffurbinadamees trafeem fapneem par afnim un flawu, zekâ no Bastikas us Grëwa laufu — un augstu pahri pahf wifam fchim fwelofchajam galwam baltâ un filâ uniformâ gehrbta uswaretaja ofolu lapam apwihâ peere — un tur, luhf,

**) Politifku nojeedsneeku zeetums.

uswaras izjihnitaji, kureem pa preefchu nes wežās zeetuma pils atflehgas un sudraba traufus, tee wihri, kas druhsmai flakti usgawilejot uskaphji pa afnim nopluhduscho trepju kahpenem. Un tad atkal schis ishailēs, kas pahrnehma prahtus saudejuschō publi isdirdot baumas, ka karata kara pulki us nakti nahfshot eefschā pilsehtā — issaupitās armijas magastinas, barikades, kuras pilsoni fazehla wisās eelās, kamehr seewas steepa us jumteem smagus atmenus, lai ar teem sadragatu galwas eenaidneefem — saldateem . . .

Pahr wiseem scheem warmahzibas skateem wina jaunajā fantastijā gut sinams grehtfirdibas plihwuris. Winaš panehmis lihdsi fawu mihtato laika kawelki, kahdu nahwes apzerejumeem peebahstu angku grahmatu, un tad gar Senes malu sem Karaleenes zeta kofeem lehni tuwojees baltajam namam, kur wina domas kawejas deen' un nakti. Diftsch klufums walda rinkē ap winau. Upes krasā winaš reds fehsham swejneefus, malkscheri rokā un uhdeni nolaištām kahjam. Domās nogrimis, winaš eet weenmehrl tahlat.

Safneedfīs Schellō pirmos pakalnus, winaš fastop patruku, kam jaušrauga zeta gabals no Parises lihdsi Werfakai. Schis medineeku un saldatu flintem un ahwam apbruotais pulzinsch fastahw no amatneefem ar leelām ahdas skotelem, un scheem pa widu redsami teefas fungi melnās drehbēs, kahds garidsneeks un kahds bahrsdains milfīs weenā krellā, basām kahjam. Wini aptura katru, kam ween gadas eet pa zeku; nejauschī nahzīs gaismā, ka Bastikas gubernators stahjees safarā ar galmu, un tapehž pilsoni bihtas kaut kahda pahrssteiguma.

Tomehr jaunajam wihreetim wini, fmaididami, kauj eet fawu zeku, lihdsi ko tas wineem patezīs pahris wahrdu. Winaš ir jauns un isflatas til weenteeffgs, nebihstams.

Uškaphjis augščā pa puštānu kalnu peegahšē, gahjeis apstahjas dselsi wahrtinu preefščā.

Ir tīkai neleels dahrsinsch, kas gut tur aīs trelineem, tomehr lihdu lotfchu ejofchās gatwes zilweku aizinat aizina eefschā. Smuidree alfschāi noleez fawus farus dihtē, pa furu peld pihtēs. Us masās nofalnes pret zeta stihri pazetas gaischa, spodra dahrsa mahjina, un schis preefščā redsams fwaigti sakfch mauris. Pee mahjas us weentahrscha, koka kola fehđ jauna seeweete. Galwa winai weegti noleekta us preefchu, un seju apflehpj leela falmene, apspraušta dšhwām puķem. Wina gehrbufēs stihpaina, haltā un fahrtā kleitē, pahr jostu faleekts spitschu lakatinsch aptwer widuzi zefschī sem kruhtim, un tas wisam winas augumam peefschir kaut ko peemihligi smuidru. Semē pee winas kahjam nolitts fenlaidu paweida schujams grossinsch, tomehr winas rokas, nolaištās klehpē, stahw meerā. Turpat eeblatūs rotafajas masē behrns, kura flās azis sibsni sem seltainajām peeres matu sprogam, winam ar masu lahpsstinu usirdinot maurā semi.

Saunā seeweete fehdeja nepafustedamās, kā apburta, kamehr wihreets palika stahwot winpus trelineem, needroshinadamees trauzet tihkamo meera glesnu.

Deidsot wina pazehla galwu, un nu tika redsama jauna, wehl gandrihs behrnischkiga fejina, kuras zehlee, schēhtstee panti it kā isdwefa behrna wakfirdibu un maigumu.

Winaš palozijās, un wina tam steepa pretim roku.

„Labdeen, Schermēna lungs, kahdas wehstis juhs nu man nefat?“

„Peedodat, kundse, ka juhs trauzeju juhsu domās. Es juhs nowehroju jau labu brihdi. Juhs man isflatees kā fapnu engelis, tur tā fehdedami — gluschī weena un nekufstedamās.“

„Weena — weena . . .“ wina atfahrtoja, it kā buhtu dsirdejuse tīkai scho weenu wahrdu — — Weena? — waj tad wina jel kad ir weena?

Un tad, winam to usluhtojot neisprafchanā par to, ko winas wahrdi nosfime, wina fazija:

„Lai tas paleef. Tās jau tīkai domas, kuras man daschreis — — Sakat man labat, kas jums ir par jaunām wehstim?“

Un nu winaš tai pastahstija wisus dischenās deenas notikumus — Bastikas eenemfchanu — brihwibas uswaru.

Sofija klaufšjas nopeetnu waigu. Tad wina teiza:

„Mums par to nahkas preezatees, tīkai muhsu preekam jair upura nopeetnajam preekam. Frantschi no schi laika fahkot nedrihtst wairs peederet paschi fewim, wini peeder revoluzijai, kura atjaunos wisu pasauli.“

Winai tā runajot, masais peenahja winai klahl, apfehra winas zekus un preezigi fauja:

„Paflatees tīt, mama, paflatees, jīt dahrs fkaists!“

Wina to nosfuhpstija un atbildeja:

„Tew taitniba, Emil, fkaists dahrs ir labakais no wifa, kas ween wirs semes atronams.“

„Tas teefa,“ Schermēns peefshmeja, „kura porfira un selta pihtaru welwe gan spehji atfwehrt ehnaīnu koku gatwi?“

Un pee tam winaš fewi fajuhfminajās domam, kas tai wajadsetu buht par swehtklaimibu, ar scho jauno seeweeti sem rokas klainat wezo koku paehnā.

„At,“ winaš pehfschni eefauzās, winai dsiki eeflatidamees azis, „kas man dafas gar zilwekeem un wisam winau revoluzijam!“

„Ne, ne,“ wina atteiza, „es newaru domat par zitu neko, kā tīt par muhsu tautu, kas taitnibat grib lihdsēt tīt pee uswaras. Juhs brihnatees, ka es tā fajuhfminos par jaunatām idejam? Bet mehš jau nepafshstamees wehl ne jīt ilgi, Schermēna lungs. Juhs nefinat, ka mans tehws mani mahzija lafst Contrat social*) un ewangeltiju. Weenu deenu, kad bijām isgahjuschī pastaigatees, winaš man parahdija Schan-Schafu. Es toreis biju behrns, bet man usnahja raudas, eeraugot schi wisu wihreeschu gudratā druho seju. Es esmu usauguse eenaidā pret wiseem aīspreedumeem. Mans wihrs tāpat bija dabas filosofijas peekritejs. Winaš gribeja, ka muhsu dehlam jafauzas par Emilu**) un jamahzas strahdat roku darbu. Wehl fawā pehdejā wehstulē, kuru pirms trijeem gadeem rakstija no fuga — ta pascha, ar kuru winaš pehž tam aīsgahja bojā,

*) Schan-Schafa Rusō grahmata „Sabedristais lihgums, jeb: Walfts teefibas pamata nolikumi“ (farakstita 1759. g.).

**) Pehž Rusō grahmatas „Emils, jeb: Par audjinafchanu“.

— wiašč neašmirša man atgahdinat Rušo audšinaššanas prinzipus. — Sauno laiku gars pilnigi pārņemis mani un es tizu, ka zilvēkam par wiašam leetam jāeet zihnā par taifnibu un patešību.”

„Es domaju gluschi tāpat kā juhs, kundse,” Šermēns nopūtās, „man reebj fanatizms un itkura warmahziba, tomehr es esmu nestipras dabas. Es neesmu kungs par šavām domām. Es nepeederu pats šewim un juhtos dšili nelaimigs.”

Šaunā šeeete neatbildeja ne wahrda. Šhini pat brihdi pa dahša wahrteem eenahza wežš kungs un jau pa gabalu pazeltu rošu wihzinaja šawu zepuri. Wiašč ne-nehšaja paruhku un nebija ari gihmim ušliziš puderi. Gari širmi mati wijās ap wina šailo galwas kaušu, kā wainags, winaš bija mugurā pelekas drehbes un šahjās šilas šekes un kurpes beš šprahdsēm.

„Ušwara! Ušwara!” wiašč šauja. „Breesmonis ir muhšu rotās, un es esmu pirmais, kuršch jums atnes šcho wehsti, Šofji!”

„Ne, mans draugs, to es patlaban šanehmu no Maršeta Šermēna kunga, ar kuru es juhs šche tubliš eepašhstinu. Muhšu abu mahtes bija jaunibas draudšenes. Wiašč ušturas šopšch pušgada Parišē un pa reišei ašzeemo mani šchai no pašales nošchirtajā krahtinā. Šermēna kungs, šche jums gadijums eepašhtees ar Franščó de la Rowāma kungu, manu draugu un šaiminu, — un leelu šinatru wihru . . .”

„Šakat labat: ar Nikolaju Franščó, štrahdneeku.”

„Ja, es šinu, mihtlais draugs, ar šcho wahrdu juhs parakšijāt šawu rakstu par labibas širdšneezību. Un lai

jums daritu preeku — šaut gan es tizu, ka riškotees ar špalwu juhs protat labati nekā ar aršlu, — es juhs lab- praht šautšchu šhini wahrda.”

Bezais wihš šakehra Maršeta rošu un šaušmigi šauja:

„Tā tad wiašč tomehr kritiš, šchis žetokšnis, šas ašrijis šif daudš šikuma un šapraššanas. Winaš ir šalaustas, šchis šprostā durwis, aš kuzām es, atrauts gaismai un gaisam, šmatu aštonus mehnešchus! Trihšdesmitweenu gadu atpakaš, 17. februari 1758. gadā wini mani eemeta Baštikā, tapežš ka es šahdā atlahtā wehšlulē biju eeteizis toleranzi. Un šchodeen tauta mani atreeba. Es un wešelais zilweka prahts — mehš abi šchodeen gawilejšam ušwaras preekā. Šchis deenas peemina nešudis, šamehr ween pašaulē pašahwēs. Es peesauzu par leezineezi šauli, to pašchu šauli, kura noštattjās šihdš Šarmodija nahwē un Šarkwintija behgššanā.*)

Wina škata balšš isbeedeja mašo Emilu, tā ka šas mekleja patwehrumu pee mahtes. Franščó, šikai tagad eeraudšijis behrau, pazehla to augšchā pee šewis un ša- juhšminats šazija:

„Šew nolemts isšaudit šaimes wairak nekā mums: tu ušaugšš brihwibā!”

Tomehr Emils, baitu pilns, šleeza galwu atpakaš un šahka škati breht.

„Mani kungi,” Šofija runaja, winaš no waigeem ašaras šlaužidama, „juhs palitšfeet pee manis uš watarinam, waj ne? Es wehl šagaidu Dürwerneš kungu, šas ir, ja ween wina šlimneeki winaš neašškawē.”

(Šurpmat beigās.)

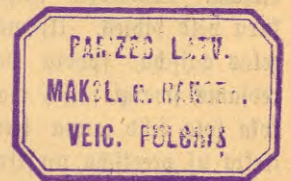
Galais lauks . . .

Satais lauks —

Tu, karštā deewu dšina!
Kurp man širdei
Nerimštoschi eet?
Šaulē štaiga
Balta debestina,
Manās aš'nis
Šapnu mehnešš reet.
Noreetejš ir
Muhšcha šahpēs gana —
Muhšchigs šeedons
Wišu augšchā žef,
Pušes šudrabā
Un šeltā šwana,
Mihtlas bulta
Mihtu rehtu šchek.

Satais lauks —

Tu, karštā deewu dšina!
Nedušošchais
Širdi šteidsjas pluhds,
Awots kuhš —
Ša wiša mana šina:
Nemeerā šif
Dwehš'le šadegt luhdš.
Satais lauks,
Šur drehot šoli šeeku,
Šeedons, šas
Šee špošchām upem miht,
Pilns ar debesš
Šilto šwelmi teeku,
Širkšti eesahš
Šaraktromi wiht — —

J. Ņuraters.

*) Peršonas ij greeku un romeešchu wehštures (6. gadu šimteni pr. šr. dšimšch.).

Apfkats.

Seemeka pols safneegts. Par to wairs narv masato schaubu. Bagahjuscha „Mahjas Weefa“ numura ihsumâ pasinojam, ka amerikau ahristam Dr. Kufam (Cook) ar leelam publem 1908. gada 21. aprili laimejees aifsneegt seemeka polu. Danija Dr. Kuku sagaidija ar leelu godu. Wifa isglihtotâ pasaulē interesejās par seemeka pola atrafchanu. Atumis tikai schur tur weens otrs issazija schaubas, waj Dr. Kufs pateesi noftumwis pee seemeka pola, jo pirmahrt sīna par seemeka pola atrafchanu nahza pilnigi negaidita, bija pahrfteidsofcha un otrahrt, lai gan Dr. Kufs jau agrak bija peedalijees pee Virija seemeka pola ekspedizijas, bij tā tad pasihstams ar polarapstahfkeem, tomehr Dr. Kufa tagadeja ekspedizija nebija deesjit labi sagatawota, lai drofchi un ar fektmem safneegtu polu un ari pats Kufs tā pehtneels wehl nebija neko pasihstams. Us wīnu wairaf fkatijās tā us sportsmeni un nekā us finatnu wihru. Wairaki eewehrojami finatnu wihri tomehr issazijās Dr. Kufam par labu, neefot eemefla par Kufa sīnojumu pateefibu schaubitees. Nogaidifchot fīktatus Dr. Kufa peerahdijumus, ka tas teefham safneedfīs seemeka polu. Te kamehr wehl Kopenhagena usgawileja Dr. Kufam peenahza sīna, ka ari Virijam, kuresch 1908. g. ar fugi „Rusweltu“ dewās zekā us seemeka polu, isdewees 6. aprili 1909. g. aifsneegt seemeka polu. Twaitoni „Rusweltu“ Virijs atstahjis sch. g. 15. februari un kamanās zekojis us seemekeem. No 2. lihds 15. martam wīnu zekā aistawejufe wateja juhra. 11. martā Virijs pahrgahjis par 84. seemeka platumā pradū; 23. martā nonahjis pee atklasta kanata, 27. martā pahrgahjis par 97. seemeka platumā gradu, 29. martā wīnu atkal aistawejufe wateja juhra, bet 2. aprili wīnsch jau safneedfīs 88. seemeka platumā gradu un **26. martā (6. aprili) nonahjis pee seemeka pola.** 27. aprili tas atgreesees us twaitoni „Ruswelt“ atpakaf. — Par to, ka Virijs, kuresch ari seemekamerikaneetis, nebuhtu safneedfīs seemeka polu neschaubas neweens finatnu wihrs, jo Virijs tā polarpehtneels bija jau plaschi pasihstams un Virija ekspedizija ari bija toti ruhpiigi farihftota. Virijam telegrafiski laimes nowehleja ari Dr. Kufs. Bet ne tā Virijs Kufam. Virijs par Kufa seemeka pola atrafchanu pat issazijās schaubas, ja sīnās kas schai leetā peenahfufchas, pareifās. Virija twaitona kapteinis Barlets stahstot, ka Virijs us seemeka pola neefot nekā tahda atradis, kas leezinatu, ka tur bijis Kufs. Ari pats Virijs tahdā telegramā brihdina par daudis ustizetees Kufam. Kufa pawadoni, abi eskimof, ari luhf stahstot, ka Kufs neefot nezit tahku attahfinajees no semes. Us seemeka pola ari Virijs usspraudis amerikau flagu. Nujorkas seemeku pehtitaju beedribas klubs „Artio-Klub“ sekretars Briedschmans par to fanehmis sefoschu Virija telegramu:

„Sabeedroto Walfstu swaigfchnu karogs pee seemeku pola usspraufts. Twaitonis „Ruswelt“ ir pilnigi wesfels. Virijs.“

Virijs nofuhthjis no indianu ostas Labradorā ari Kufundlandes gubernatoram telegramu, kurā pasīno, ka atradis seemeka polu un lihds ar to apfweiz Kufundlendu

ka scha atraduma dalibneezi, jo kapteins un personals, ar turu isdarits zekojums, bijufchi aufundlendeefchi. —

Virijam, sīnams, nepatihf, ka seemeka polu safneedfīs ari Kufs un jau eepreefch wīna. Zilweziga tahda nenowihdiba buhtu, bet tā raksturu, tā zilweku, ta Viriju nepazef. Ka Virijs pee seemeka pola narv atradis nekahdu pehdū no Kufa, ne Kufa eefprauftā amerikau karoga, ne truhbinas ar zekojuma aprakstu u. t. t. wehl nebuht nepeerahda, ka Kufs pee seemeka pola narv bijis. Nahfsofchais seemeka pola safneedsejs, jadomā, tāpat nekahdu pehdū tur neatradis no Virija, un ari neusees Virija atstahdā karoga, jo pee seemeka pola pehz abu seemeka pola atradeju stahstijuma tatschu juhra un ledus tur muhschigi nestahwes us weetas. War jau buht, ka Kufam nahfsees gruhti finatniski neapstribdami peerahdit, ka wīnsch bijis pee seemeka pola, jo Kufs us finatnifku pola ekspediziju nebija peeteefochi sagatawojees; wīnsch to wairaf isdaritja tā sportu un pee pola warbuht noftuma waldot isdewigee ledus apstahfkeem un pateizotees sawai isweizibai un isturibai. Virija ekspedizija, jadomā, preefch finatnes buhs no leelata swara nekā Kufa ekspedizija. Bet kamehr narv stingri finatniski peerahdits, ka Kufs narv bijis pee seemeka pola, tikmehr narv nekahda eemefla peenemt, ka Kufs schwindlers un narw aifsneedfīs seemeka polu. Gazer, ka interefantas buhs abu pehtneeku sīnās par seemeka pola safneegfchanu. —

Gaisa eefarofchana. Desmiteem aeroplanu jau lidinas gaisā. Wahziju pahrlido „Zeppelin“ un „Parffali“. Zilwezes tuhftofchgadejais fapnis pahrwehrfchas ihstenibā. Technika, kas lihds schim waldijufe tikai semes wirfā, tagad pazehlfufes ari gaisa walfstibā. Saunā walfstiba pilda ar drebefchanu un faldam juhtam zilweka firdis un neaprafstamās gamiles Reimfā un Wahzijā to apleezina. Notizis itkā jauns brihnums, wezais zilwezes fteptizifms atkal laufs un dod weetu entufafmam. To paschu jau darija leelais atfwabinafchanas wilmis, kuresch gahja pahr Kreewijū, Turziju un Berfiju. Tomehr ari pehz schis fajuhsfmbas neispalifs wifchanās. Saunais brihnums nedos zilwezei to laimibu, ko no ta warbuht pa datai neapfinigi gaida. Saunais isgudrojums palifs pa datai par sporta lihdselli, bet galwenā kahrtā par kara un postifchanas lihdselli, tā ari kalpos jaunai apspeefchanai. Kreewijā laifchanās mafchinas wispirms kalpos polizijas noluhfkeem. Politifskai polizijai grosamee gaisa fugi atweeglinās semes apfardfibu. Afewi un Hartingi warēs pahrzeltees no weenas weetas us otru nepafihthi un neredseti. Tāpat tā ari telefonu Kreewijā wispirms eeweda polizijas eezirknos. Ari gaisa fugu buhwe radis jaunus intendantus un prafis jaunus senatorus Garinus.

Un tomehr. Tomehr mehs dsihwojam jauna laikmeta preefchwakarā. Grosamais gaisa fugis ir til swarigs notikums un eeguwums, tā grahmatu drukafchana, twaita mafchina un elektriba. Hazeldamees gaisā un pa gaisu zekodams no weenas weetas us otru, pahri wifam robescham,

kalneem un juhrām, zilweks mantos arī jaunu psihologiju, eeguhs jaunu brihwibas fajuhu. Daschadus eerobeschjumas zilweks sahks fajust dauds smagasti un zentifees tos isnihzinat. Satifkme zilwezes, tautu un walsiju starpa paliks dshwaka. Schandarmu rindas gar walsiju robescham saudes fawu nosihmi. Warēs jau, saprotams, Kreewijā aifleeget gaisa fugneezibu, bet to laifam nedaris ne Wahzija, ne Franzija, ne Anglija. Tapehž deretu labak tuhlin gahdat par jaunu gaisa poliziju un isdot jaunus noteikumus par pastiprinatu gaisa apfardšibu. Un zif newajadsēs jaunu eerehdau, kanzleju un komifiju! Zif nebuhs jaunu apstellejumu un prozentu! Waruhst nodibinās pat jaunu gaisa fugneezibas ministriju ar generali Rowanko preefchgalā, kufsch laiftees gan neprot, bet par to, arī uhdenti neslihst. Wispahz jazer, ka birokratija pratis pilnā mehā ismantot jauno atradumu.

„Retfch.“

Wisfreewijas kongresis zihnai pret tirgoſchanos ar feeweetem. Sewifſka komiteja pee Seeweefſchu aifſardšibas beedribas Peterburgā gatawojas uf pirmo Wisfreewijas kongresu, kufsch buhs seedots zihnai pret tirgoſchanos ar feeweetem. Kongresu nodomats noturet Peterburgā no 3. lihds 6. janwarim 1910. gadā. Iſſtrahdats jau kongresa organizācijas plans. To iſſtrahdajufchi D. Drils, W. Grawe un W. Blanſons. Pehž ſchi plana pee kongresa warēs peedalitees Seeweefſchu aifſardšibas beedribas un tās nodatu beedri, mediziniſku, ſtatifiſtu, juridifku un pedagogiſku beedribu, uniwerſitatu, feeweefſchu mediziniſkā inſtituta un zitu augſtſkolu, pilſehtu un ſemſtwu, ſahitibas kuratoriju preefchſtahwi no fabrikam un darbnizam, kur iſleeto feeweefſchu darba ſpehku, tā arī perſonas, kuras paſihſtamas ar fawu darbibu feeweefſchu tirdſneezibas apkarofchanas laukā. — Pee kongresa wispahrigām un ſeziju ſehdem peelaidis periodiſtās preſes preefchſtahwjus. — Komiteja jau iſſuhthiufe wairaf tā 5000 uſaizinajumu augſchā minetām perſonam un eefſahdem. — Dshwu intereſt par kongresu jau eepreefch parahda fabritu inſpektori un daschas ſabeedriſkas eefſahdes. — Kongresa programā uſnemti jautajumi par Seeweefſchu aifſardšibas beedribas darbibu, proſtituzijas zehloneem un to weizinoſcheem apſtahkeem (ſaimneezifke apſtahkti, alkoholiſms, feeweetes beſteefſbas ſtahwohks, behrnu aifſardšibas truhtums, pareiſu eefſatu truhtums ſabeedribā par proſtituziju u. t. t.), ſabeedriſkeem zihnas lihdselkeem pret proſtituziju (jaunawu pabalſtiſchanu ekonomiſkā ſinā, ſchuhpibas apkarofchanu, feeweefſchu teefſkā ſtahwohka pazelſchanu, behrnu aifſardšibu, dshwohku eerihſofchanu jaunawam, iſglibtibas iſplatifchanu, patwerſmju dibinaſchanu jaunām mahtem u. t. t.), par adminiſtratiweem un litumdoſchanas lihdselkeem, kas nepeezeeſchami pee proſtituzijas apkarofchanas, atklahto namu ſlehghchanu un ſawedeju ſodifchanu.

Wisos uf kongresu atteezigos jautajumos jagreeschas pee Seeweefſchu aifſardšibas beedribas kanzlejas Peterburgā (С.-Петербургъ, Моховая, 5. Канцелярія Общества Защиты Женщинъ).

„S. D. L.“

Praktiſks aifrahdijs, kā lauzineekeem glahbtees no automobiku breeſmam. Automo-

biku ſatiffmei pawairojotees, breeſmas no teem lauzineekeem uf lautu zekeem arī top leelakas, wismaf tit ilgi, kamehr lauzineeku ſirgi daudsmaj apradis ar jauno brauzamo daiku. „Dſimt. Wehſtn.“ 171. numurā atſahſtiti „Wids. Sub. Awife“ nodrukate obligatorifke noſajijumi par automobiku braufſchanu. Schajos noſajijumos noſahdits, ka ſaſtopotees ar ſirgeem, kuri bihſtas, automobiteem japamaſina ahtrums, waj pawifam jaapſahjas. Pee dascheem kotti bailigeem un uſtraufkeem ſirgeem ar to tomehr maf lihdsēs: pat lehnitizam brauzot, kahdi gadijumi ir jau bijuſchi, tee eeraugot automobili, lez ſtahwus, ſalausch iltkis, nogahsch turetaju grahwī un aifſkreen projam. Parafis lihdselkis te buhtu, pamaſam kaut ſirgeem eefſatitees ar automobili un wina braufſchanu, bet lauzineekeem, kuri reti brauz ar ſirgu leelpilſehtā, tas gruhti iſdarams.

Te waretu aifrahbit uf kahdu praktiſku un ahſemēs jau ar ſekmem iſleetatu aifſardšibas lihdselki: titlihds brauzejs pamana automobili, waj no muguras puſes waj pretim brauzot, winsch iſſahpj no rateem, peeet pee ſirga un a p f e d s t a m g a l w u a r m a i f u w a j f e g u. Sirgs no automobika troſſchā nebihſtas un itin meerigs ſtahw, kamehr automobils aifſkreen garam. Pehž tam brauzejs turpina fawu zeku. Gewehrojot to, ka muhfu lauzineekeem pa zeku brauzot ir allaſch klaht tā ſauktee „ſirgu deki“, beſ tam winus war pagahdat, eeteiktu lauzineekeem bihſtamos gadijumos iſmehginat ſcho weentahſcho lihdselki. Segam katrā ſinā jabuht beefakam, kas nelaiſch gaimu zauri un weſelam beſ zaurumeem.

„D. W.“

Statifiſka par nahwes ſodeem. „Birſchemija Wedomosti“ ſino, ka galwenā kara teefas walde ſaſtahdot ſtatifiſkas ſinas par iſpilditeem nahwes ſodeem uf kara teefu ſpreedumu pamata. Schis ſinas atteezotees uf 1901. lihds 1909. g. No ſchām ſinam redſams, ka uf kara teefu ſpreedumu pamata nahwes ſodi iſpilditi: 1901. gadā pee 9 zilwekeem; 1902. g. pee 28 zilwekeem; 1903. g. pee 11, 1904. g. pee 19, 1905. g. pee 19, 1906. g. pee 236, 1907. g. pee 623 un 1908. g. pee 1330 zilwekeem. Pagahjuſchā 1908. gadā wismafah nahwes ſodi iſpilditi Turkeſtanas apgabalā, bet wiswairaf Ddeſas apgabalā — proti, 359; Maſtawas apgabalā pagahjuſchā gadā nahwes ſodi iſpilditi pee 139, Peterburgas apgabalā pee 40 zilwekeem. Augſchejā ſtatifiſkā neefot eefſkaititi tee nahwes ſodi, kas Warſchawas kara apgabalā iſpilditi adminiſtratiwā kahtā. No wiſeem 2279 iſpilditeem nahwes ſodeem 196 bijufchi peefpreſti par politiſkeem pahſahpumeem, bet pahreje par laupifchanam, ſlepkawibam un ziteem kriminalnoſeegumeem.

No Maſſſtraupes. 8. augusta wakarā iſchetri weetejee ſaimneeki brauzā no Rigas, kur tee bija eebraufufchi ar daschadām prezem, un tamdehſt dascham bija klaht prahwa naudas ſuma. Brauzot zaur meſchu, kas atrodas ſtarp muiſchu un pāgasta namu, weenam no wineem, kufsch bija aifſteidſees labu gabalimu eepreefch, uſbruhſt kahds no muguras puſes un rauj to pahz wahgu malu. Weetejais ſaimneeks S. atgreesdamees eerauga ar dſelſs rungu apbruſnojufchos wiſreeti no mana tuhlin, kas par leetu. Ne

usbruzejs, ne S. nav neeka wihri, kamdeht izjetas schau-
smiga zihna. Weidsot abi eewetas grahwī. Laupitajs,
kuršch pakritis apafschā, nemas sobeem apstahdat S. rofas,
tā ka kafosti wairaki pirfīti un weetweetam israuti robi.
Uf S. kleeedseeneem peefteidsās pakatejee brauzeji un kopejeem
speheem faguhsta laupitaju, kuru aishweda uf netahlo pa-
gasta namu. Pahrmellejot mēschu pret usbrukuma weetu,
atraftas daschadas drehbes tur, kur laupitajs bija apmetees uf
gaidischānu. Laupitaju eeflodsā un par fargu peeleeļ na-
bagu mahjas faimneeku. Rihstā faguhstītāis fahf schehlotees
par breefmigām wehdera fahpem un luhdsas reitem ahā.
Nehsedams faguhstītā newarigo isskātu, fargs nepeegreesch
wīnam peenahzigu usmanibu un nogreeschas fahnus. Pa
to laiku laupitajs gabalā. — Sarihfo medibas un isskō
apfahrtējam pagastu waldem par notikufcho, bet behglis tā
juda tā pašuda. Par notikufcho fastahdits protokols, bet
kahda wairs tam nosihme, jo laupitaja usdotā dshiwes
weeta un pase israhdas par wiltotu.

Schahdas laupischānas sche noteek beefchi, kuras fawas
pahdrofchibas deht apbrihnojamas. Kā war manit, tad
te rihfojas labi organifeta banda, kura pee tam labi pahrsin
apfahrtni. Tā neilgi atpafat schejeenes feerneeka R. mahjā
eeradās apbrunojufchees wihri, diwi no teem fatureja wezo
mahiti, kura weena atradās mahjās, ziti pakehra leelaku
naudas fumu un tad aishēga. Strahdneeki no darba
nahdami fatikufchi schos famados tungus, bet neweenam
neenahzīs prahitā, ka koutkas tamlihdfigs war notikt un
wehl deenas laikā. Schi pate banda apzeemojufe ari R.
pūsmuischas arendatoru P. Ari te tee nefastapufchi pascha
arendatora mahjās. Tee usbrukufchi wina kundsei un pee-
draudodami ar eeroifcheem prahsufchi naudu. Bet te teem
nelaimejees, jo pahrschēigufchi no darba pahrnahufchee irahd-
neeki. Kā wehlat israhdijees, tad faguhstītāis laupitajs
bijiis schās bandas wadonis. Pehz wina eeweetofchānas
pagasta namā maniti loschājam ap logeem daschi schaubigi
tehwinī, kuri bungojufchi pa ruhtim, gribedami pahrlēe-
zinatees, waj wifk guf. Kad kahjigee laudis fahufchi tos
twarfīt, tee mutufchi behgt. Kā domajams, tad schee buhs
peederejufchi pee weenas bandas ar faguhstīto, bet nebuhs
usdrofchinajufchees usbrukt wifseem eemihnteekeem, jo tee bi-
jufchi labi apbrunojufchees. Gedshwotaju prahiti koti
ustrautti, jo neweens naw drofchs par fawu mantu un
pat dshiwibu.

„Df. W.“

No Jaunpils. 26. augustā Rīgas aprinkā preefch-
neeks atlaida no deenesta un nodewa teefai schejeenes urad-
niku Sidoru Kononomu par to, ka wīnsch bija fīris seenu,
kura atnahufufe pagasta namā apmeklet fawu apzeetināto
wihru un wehlejufes ar to farunatees. —

No Iščhiles. 21. augustā netahku no papes
fabrikas nefinams wihreetis usbruzis Tamu mahju faim-
neezei Almai Uferman un atpafhīs naudu. Uferman no-
metufe wīnam pahris fudraba naudas gabalus un, kamehr
tas noleezees tos pazelt, wina fazirtufe firgam ar pahtagu
un usbruzejam isbehgufe.

No Sfrihwereem. 22. augustā nakti nosaga
Weibetu mahju faimneekam Ernestam Geifneram 4 firgus,
kurus wehlat atrada Miftraufkes mēschā kahdā stūtā no-
flehtus. Sirgus atrada mellejot finamo aiftraufkeefchu
Kalinu flepkawas.

„Df. W.“

Walmceeras aprinki, Steenes Ruhtufchu-Gahrsch-
neeku mahjās, ar toleru fastimufchas diwas perfonas un
nomitufchas. Zitu fastimufchānas gadijumu nebija.

No Meiranes. 24. augustā pee Meiranes Wid-
semneeku mahjam, wehlā wafarā fehdot noschāuta tšhiganu
jaunawa, 17 gadu weza. Par wainigo aishdomās tšhigani
usrahdot kahdu weetejo D., kuru ari tuhlin otrā deenā
arefsteja.

„Df. W.“

No Terbatas. Agrafais Krafnojarkas pulka ofizeers
A. Zeitlins fawā dshiwolli kahdā gruhstfardibas brihdī pa-
darījis fawai dshiwibai galu. Wīnsch eefschahwis braunina
lobi few deninos. Nelaikis dshiwojis pawifam pahrti-
kufchos apstahfkos; wina dshiwolli atrasti wehrtspapiri par
wairaf tuhstoscheem rbt.

No Salas pagasta. Dshiwója reis bagata at-
raitne — schejeenes diweju mahju ihpafschneeze. Prezineeku
netrukta, starp kureem kahds fkaifis kaiminu pagasta jau-
nelis — ari mahju ihpafschneeks — eeguwa wīnas firdi.
Bet drihs pehz kahsam israhdijs, ka jaunais wihrs prot
kreetni eemelt un pee tam ari brihwo mihlestibu peeopt.
Ne retumis deenas diwi, trihs no weetas wihrs mehdsā
pawadit tuwejā Felabmeestā, lai tur netrauzeti nodotos
fawām isdshiwes haudam. Melibdejeja ne seewas pahr-
metumi, ne luhgufchānas. Weidsot seewa nonehmās wihru
aprobeshot naudas fīnā; bet wihrs istaifija uf fawām
mahjam obligaziju un kahdu laiku usdshiwója ihsti „fakt“.
Kad nauda bij wehja, wihrs seewai fahka usmahktees no-
peetnat pehz naudas, leetodams wispirms draudus — tad
waru . . . Neilgi atpafat wihrs fildā kehras pee braunina
un istabā uf seewu wairaf reises isfchahwa; bet par laimi
netrahpija . . . Geradās polizija, fastahdijs protokoli un
zitreis „laimigo“ wihru eetupināja aif restem. „Df. W.“

Jelgawas-Baufkas aprinkā preefchneeks barons
Kahdens mahjas wefelibas deht isschabjees no deenesta.
Barona Kahdena weeta eezelts Plufkes aprinkā preefch-
neeks barons Saks.

No Rasdangas. Daschas nedekas atpafat eeradās
no Wolonijas gubernas weens jauns pahritis, pehz fa-
milijs Glaubig, ar noluhku pirkt kahdu eenefigu semneeku
mahju. No muischas ihpafschneeka, tā wahzu kolonifis, tas
tita laipni usnemts un nodshiwója tanī fīnā schelt nedekas
trihis. Bet pehdigi fazijis seewai, ka braufschot uf Leepaju
eepirktees, — un tā brauz schodeen, atstahdams seewu bef
kapeikas naudas. Pehz tšchetram deenam peenahza fīna,
waj neusturotees schelt kahds wihreetis Glaubigs ar jaunu
seeweeti; lai wīnu apzeetinajot, jo esot isdshiwis trahp-
schānu, — bet wainigais sen jau lapās. Ari seeweete
tuhlin atfīnās, ka fleepeni pahrehmufe eekrahto naudu 1200 r.
un ar min. Gl. aishgufe no fawa wihra ar norunu schelt
pirkt mahju un dshiwot laimigā mihlestibā. Kā dshird, nah-
fokchās deenās eeradischotees wīnas laulaks wihrs, kuršch
behgli wedifschot atpafat.

„R. W.“

Treknu pūsmuischas arendatoram Muischelam
24. augustā nakti no ganibam nosagti 6 firgi. Behdas
fadshitas lihds Staikeem (Kaunas gubernā).

No Igaunijas. Nakti no 23. uf 24. augustu, kā
„Rev. Beod.“ fīno, semneeka Pichlaka mahjās, Moikas
muischas tuwumā, 18 g. wezo Mariju Dīs nogalinājis
Keweles kurpneeks D. Rosilets. 23. augustā minetā sem-
neeka P. mahjās fwinetas kahsas, uf kūrām bijufe eeaizināta
ari kaiminu Andreksa mahju faimneeka meita Marija Dīs,
kura ar kurpneeku R. jau apm. 2 gadus stahwejufe tuwatos
fataros. Kad 40 g. wezais R., godigs un strahdigs zilweks,
dabujis finat par Marijas D. eeaizinafchānu uf kahjam,
greifstribā wīnu pahrehmufe tik leelā mehā, ka wifū to
nakti nekur neatradis meera. Pehz schis besmeega pawā-
ditās naktis wīnsch ap pulfsten 4 rihstā apbrunojees ar
rewolweri un kahjam aishgahjis uf Moikas muischu, lai
pahrlēezinatos par fawas eemihkotās ustizibu. Aishgahjis
tur un issinājis, ka D. guf uf Pichlaka mahjas seena
augfchas, wīnsch dewees turp. Te wīnsch eeraudfija, ka uf
seena augfchas bef Marijas D. guf wehl kahds jauns
zilweks. Bes tahtakas apdomafchānas wīnsch tuhlin tšhetras
reises isfchahwa uf D., kura uf weetas bija pagalam. Ja

wīnu uš ſcho darbu nebuhtu pawedinajuše alla greiſfrīdiba, tad wīnſch kustu pamanijis ari to, ka beš minetā jaunetka uš ſeena augſčas guleja gandrih wiſſ kaſſu weeſſ, jauni un wezi. Koſilets apzeitinats.

„R. U.“

No Wirlandes. 22. auguſta watarā, ka „Rev. Beob.“ ſino, ka hds ſweſchneekſ Sagadaſ ſahdſchā aiſdedſinajis ka hdaſ mahjas preeſchā atrodofchof ſchagaru tſchupu. Kamehr mahjas laudis iſſkrehjuſchi pagalmā uguni dſeſt, ſweſchneekſ eelauſeſ iſtabā un no neaiſſlehgtaſ kaſtites nolaupijīs 100 rbl. naudaſ.

Woldemars Seltinſch †. Birndeem, 31. auguſtā Wolſrama klinikā nomira jaunais latweeſchu gleſnotajis Woldemars Seltinſch. Wina darbi plaſchatai publikai maſ paſiſtami, bet mahſſleneeku aprindāſ wīnu zeenija kā apdabwinatu un ſmaltu kraſſu dſejneeku, kaſ zentāſ daſchadu kraſſu noſtanāſ eetwert zilweka trihfoſcho un nenotweramo dwehſeli. Daudſi wina ſihmejumi eeweetoti ſchurnalā „Dſelme“. Wīnſch iluſtrejīs ari Swahruga humoristiſkiſatirifāſ dſejaſ antologiju „Uſkarſteem keegeem“.

Ceweſhrojama prahwa. Sewiſchta Peterburgaſ teefu palataſ nodata, kura 9. ſeptembrī Nigā uſſahſ ſawaſ ſehdeſ, 12. ſept. ſtarp žitām iſteefāſ ka hdu eeweſhrojama prahwu, pret 3 weetejeem ſwehriateem adwofateem M., K. un R. un notara K. dehlū, kūrī 1905. g. beigāſ nehmuſchi daſchadu dalibu nemeeru kuſtibā. Wiſſ wīni apſuhdſeti uš jaunāſ ſodu ſikumu grahmataſ 102. panta pamata par pederibu pee noſeedſigaſ ſabeedribāſ, kuraſ mehriſ bijis gabſt paſtahwoſcho walſiſ ka hrtibu.

„D. W.“

Nigaſ kara teefa 26. auguſtā nobeidſa prahwu pret Latwijaſ ſoſialdemokrateem. Prahwa ilga 3 deenaſ. Apſuhdſeto aiſſtahwi ſchablowſkiſ, ſomentowſkiſ un ſerenſkiſ bija iſſtrahdajuſchi ſawaſ runaſ jo ſhki, runaja ſtundam ilgi ar ka hdu eeſpaidu, ka no 21 apſuhdſeteem teefa aſſina par wainigeem titai 8, no kureem noteefaja ar gruhtako ſodu uš nometinaſchānu Sibiriā: Nigaſ maſpilſoni ſeſtabu Treimani (33 gaduſ wezu) un Mabrzeenaſ pagaſta ſeſtabu Breebi (29^{1/2}), bet zeetolſni: Siguldaſ pagaſta Auguſtu Mubrneeku (30) un Graſchu pagaſta Karli Dubwmeiſtaru (21) uš 4 gadeem katur; Siguldaſ pagaſta Kriſtini Mubrneekſ (21^{1/2}) un Ulpiſchu pagaſta Ja hni Griki (23) uš 3 gadeem katur un Weſelauſtaſ pagaſta Karli Jūrgeſonu (20^{1/2}) ar Katwaraſ pagaſta Auguſtu Maldawu (20^{1/2}) uš 2 gadeem katur. Pilnigi attaiſnoja apſuhdſetos Bauſtaſ pagaſta Ewaldu Bahwenti, Siguldaſ — Annu Mubrneek, Burtneeku — Annu, Ja hni un Peteri Mileruſ, Herbergeſ — Robertu Reinſonu, Wez-Aleſ — Ja hni Friebbergu, Suntaſchu — Ja hni Mikelſonu, Brutnaſ — Woldemaru Chremani, Kauſchenu — Ja hni Mikelſonu, Gatartaſ — Woldemaru Teikmani un Burtneeku — Peteri un Kriſtini Leepuſ.

Wehl bija apſuhdſeti wairaki, bet tee ir noſuduſchi un par teem nolehma, toſ ſaukt pee atbildibaſ, titlihdſ toſ atradiſ.

„D. W.“

Nigaſ apgabalteefa iſteefaja 27. auguſtā apſuhdſibu pret Guſtawu Brandtu un Wilhelmu ſchantiru. ſcha gada 19. aprili apſuhdſetee eegahjuſchi Helenāſ Dawidowaſ tehnižā, 1. Palifa bu eelā 31, un tur wiſeem redſot iſ ka hda galbina atwiſtneſ pamehmūſchi 1^{1/2} dutſcha karofchu, naſchu un daſchinu, 7 rubl. wehrtibā, pe h kam tublin aiſbehgūſchi. Brandtu noteefaja uš 1 gadu 6 mehneſcheem zeetumā, bet ſchantiru uš 3 gadeem noſeedſneeku pabrma hjiſchanaſ nodatāſ, atnemot wīneem abeem wīſaſ teefibaſ un preeſchrozibaſ.

„S. D. L.“

Dedſinatajīs. Nigaſ apgabalteefaſ 1. krimino nodata ſawā 28. auguſta ſehde iſteefaja apſuhdſibu pret 41 gaduſ

wezo Krauktu pagaſta lozekli ſeſtabu Wanagu par to, ka wīnſch 28. noembrī pag. gadā minetā pagaſtā ka hdam Aleſandram Gutam aiſ atreebibaſ nobedſinajis ſeena ſchūhni. Wanagu noteefaja uš 2 gadeem noſeedſneeku pabrma hjiſchanaſ nodatāſ, atnemot wīnam wīſaſ teefibaſ un preeſchrozibaſ.

„D. W.“

Peterburgā, 28. auguſtā. Teefu palataſ ſewiſchka nodata iſteefaja prahwu pret walſiſ papiru pagatawoſchanaſ ekſpedižijaſ grahmaweſcha palihgu Molodoju, kuruſch apwainotſ par kreditbiteſchu ſagſchānu, un maſpilſoni Kuſnežomu, kuruſch wiltotſ walſiſ bankaſ pahrwaldneeka un kaſeera paraſtuſ un iſplatitſiſ ſchahdi wiltotaſ kreditbiteſ. Teefa noteefaja Molodoju uš 4 gadeem pee ſpaidu darbeem un Kuſnežomu uš 5 gadeem areſtantu nodatā.

— 29. auguſtā plſt. 10 no rihta pazehlāſ gaiſā Franziā pirtaiſ gaiſa kugiſ „Lebedi“ un brauza uš Jarſtoje ſelaſ puſt. Jarſtoje ſelaſ turumā gaiſa kugim ſabojajaſ ſtruhwe. Uja ari leetūſ, ka de hſ gaiſa kugotaji bija ſpeeſti nolaiſteſ ſemē. Gaiſa kugi ſaldati aiſwilkā atpaka uš gaiſa kugotaju partu.

— „Roſſija“ ſino, ka ſewiſchka ekſpedižija uš tranſporta kuga „Kompaſ“, kaſ iſdarija Baltijaſ juhraſ pehtiſchānu, nobeigūſe ſawuſ darbuſ. Lai iſpehtitu juhraſ uhdena ſtraumeſ, ekſpedižija eeſweeduſe juhrā 1000 aiſſeegeletu pudeku ar ſihmiteem; to atradejuſ luhdſ noſuhtit taſ uš Peterburgu ſemtopibaſ departamentam. Par katur noſuhtitu ſihmiti iſmatāſa weenu rubli.

— P. A. Stolipinſ 27. auguſtā peenehma audienžē ſlehgtaſ literatu un mahžito palihdſibaſ kaſeſ deputažiju. Pe h paſſaidrojumeem, ka hduſ miniſtram dewa Kuſmin-Karawajewſ, Gradowſkiſ un Kolubowſkiſ, Stolipinſ bijis ar meeru atželt rihtojumu par kaſeſ ſlehgſchānu ſem ta noteikuma, ja iſbeidſ a hſfahſtejā ſonda darbibu.

„Birſch. Weh.“

Iſchernigowā, 28. auguſtā. ſchoriſt gubernāſ zeetumā areſtanti uſbruka diweem zeetuma uſtraugeem, weenu no wīneem noſchāndaſa, atnehma wīneem eerotſchuſ un atſlehggaſ, peelika matraſſcheem uguni un ſahka atſwabinat no zeetuma kameram zeetumneekuſ. Peſſeigūſcheeſ ſtraſchaiti pee nemeeru apſpeeſchanaſ nonahweja diwuſ zeetumneekuſ un eewainoja diwuſ gruhtu un aſtonuſ weegli. Ka hrtiba zeetumā atkal nodibinata. Zeetumā pa nekahrtibu laitu eeradaſ gubernatorſ Matklatowſ, profurorſ un wehl žiti eerehdaſ.

No Samaraſ ſino, ka Mjaſtaſ ſtažijai uſbrukuſi ka hda leela, ar rewolwereem abruwojuſeſ laupitaju banda, no galinajuſe trihſ ſtraſchnikuſ un weenu ſargu, eewainojūſe ap deſmit perſonaſ gruhtu, no laupitūſe paſta nodatā 80,000 rubluſ un tad ar ka hdu loſomotiwī aiſbraukuſe projam. Gabalu no tureneſ laupitaji loſomotiwī weenu paſchu lauduſchi atpaka uš ſtažiju, bet paſchi noſuduſchi. Wīneem dſenot nu pe hdaſ.

No Melitopoleſ. „Dſeſ. Liſt.“ rakſta: Semneekam L. Timſchento eeſpatitāſ otra ſahdſchāſ eedſihwotaja K. Dkeiniſkoma ſeema. Reiſ ka hda ſarunā Timſchento lika preeſchā Dkeiniſkomaſ pahrdot wīnam ſawu ſeewu Haritinu. Pe hdejaſ bija ar meeru, un nu eeſahtaſ tirgoſchanaſ: beidſot wīni weenojaſ par 3 rubteem. Timſchento peeſihmeja, ka naudu ſamaſſaſchot pagaſta waldeſ namā pee pirtſchanaſ un pahrdoſchanaſ atka norakſtiſchanaſ. Dkeiniſkomaſ bija ar meeru; uſaižinajuſchi daſchuſ klahtefoſchof par leezineekateem, wiſſ aiſgahja uš pagaſta waldi. Te Dkeiniſkomaſ peepraſija no rakſneſcha Lupina kaſtahdit aktu, ka wīnſch pahrdot Timſchento par neatnemamu un muhſchigu iſpaſchumu ſawu ſeewu Haritinu, wehrtibā par 3 rubteem. Lupinſ wiłžinajeſ ar atka kaſtahdiſchānu, bet ka de eeweſ-

rojis, ka Dkeinitowas ar Timtschenko uštahjās nopeetni, un baididamees no nepatikschanam, kahdas winam waretu zeltees neispildot stingri peeprafsto wehleschanos, wiasch ari to fastahdijis. Timtschenko bes tam peeprafstis, lai mineto astu apleezina fahbschas wezafais ar sawu parafstu, bet kad pehdejais attelzās, tad Timtschenko ari par to naw neko wairs tahfat runajis, un famaksajis tuhlin turpat Dkeinitowam 3 rubtus, un pahrwedis Harittinu pee sewis mahjās.

Ahrsemes.

Wahzu keisars Witums II. attal fahzis runat. Ilgatu laiku wiasch bija Klusejis. Reichstags, luhf, schtandala deht, kahds bija izzehlees keisara runu deht atteezibā us kafaru ar Angliju, bija lizis manit, ka labati buhtu, ja keisars runatu masat un til wifai dauds nejauktos politikā, kuras wirseens nosakams walts kanzleram. Safchutums tautā, kahds bija izzehlees, tagad aprimis, Bilowa weetā, tursch keisara runu snā simpatiseja ar reichstagu, zits walts kanzlers un keisars fahf attal pa wezam runat. Schoreis keisars Witums runajis Karlsruhē, Badenes galwas pilsehtā, kur keisars zeemojees. Pehz keisara Wituma eebraultschanas Karlsruhē un pehz 14. armijas korpusa pahrluhfoschanas wezafais burgomistrs apfweizinaja keisaru. Schis gadijums Witumam dema eemeslu reis attal isrunatees un pafaulē likt dšrdet sawus usfatus. Wahzeeschi, tā keisars sawā runā starp zitu teiza, mihl kara mahfflu un labprahht nes eerotschus, jo fina, ka tas nodroschina meeru, kas wajadfigs, lai waretu setmigi strahdat. Isteizis atfinibu kara pulkam, keisars usfwehra, ka wahzu armija katru brihdi, ja tas buhtu wajadfigs, daris sawu peenahktumu. Wahzu armijas mehrkis — us-turet meeru un wahzeeschem nodroschinat to stahwofli, kahds wineem pafaulē peederas. Kamehr ween pastahw kari wahzu armija radis bronfa klintis, us kuras dibinas meers. Tā runajot gaisā parahdas grafs Zepelins ar sawu gaisa fugi „Zepelinu III.“, lido wirs Karlsruhēs, aplido ari ap Karlsruhēs pili. Zepelins bija pazehlees gaisā Fridrichshafenā. No Karlsruhēs firmas gaisa fugo-tajs aishbrauzā us Frankfurti pee Mainas, kur gaisa fugotaju parka laukumā laimigi nolaidās semē, lai gan brauzot bija maitajees motors un Zepelins labu gabalu ar tahdu brauzis. 17 stundas schoreis Zepelins bija brauzis pa gaisu. Ar sawu lidoschanas aparatu Drwils Raitis attal Berlinē isdara mehginajumus. Raitis turas gaisā ap 1 stundu. Stundā Raitis nobrauz pee 65 werstem. —

Sweedrija streiks usfstatams par beiguschos. Strahdneeki pa wifu streika laiku isturejās toti kahrtigi. Laupits un dedsinats nefas netika. Pat speest pee streika neweena nespeeda. — **Turzija** meera wehl naw. Arabija rubgst un noteef fadurimes starp arabeem un turkeem. Sadurimes draud iszeltees ari starp turkeem un armeneem. Udanā, kā sinams, nesen notika armenu slakteschanā. Bet turku kara teefa, kas tur leetu ismekleja, us nahwi noteefajuse neween turkus, bet ari wairaf armenus. Saunturki, azim redsot, gribejuschi rahdit, ka pee nemeereem

Armentija wainigi neween turki, bet ari armeni, ka tā safot abi labi. Armenu starpā par tahdu turku kara teefas rihzibu walda seels safchutums. Armenu patriarchs greefes pee turku walidibas un prasa, lai armenus noteefa, turku walidiba to negrib eewehrot un nu armeni draud flehgt wifas basnizas, kamehr nebuhs eewehrotas wina patriarcha prafbas. — **Greekija** eefschēja trise leefas buht nowehresta. Karaliska nama printschē isflehgti is armijas un us laiku atstahjuschi Greekiu. Karalis Georgs isteizees, ka ja ofizeeri buhtu greesuschees pee wina, wiasch to deputaziju un rakstu par armijas reorganisechanu buhtu peenehmis. Wiasch, karalis, it labi finot, kas armijai wajadfigs un buhtu tās wehleschanos eewehrojis. Greekijai esot wajadfiga stiprata armija, lai Greekija

Marofas trona tihfotaja Rogija Bu Hamara eeeja Jefa.

labat waretu aishahwet sawu taisnibu. — **Marofas** sultans Mulejs Hafids, tursch pahrspehjis eewehrojamafo trona tihfotaju Rogiju Bu Hamaru, par leelwalstju protestu Bu Hamaras peekriteju sakroptoschanas leetā ihsti tik sobojas. Wiasch sawangoteem taf esot warejis likt nozirst galwas, bet esot bijis tik schehligs un apmeerinajees tikai ar daschu lozeklu nogreeschanu, kas winam tā waladneekam pehz korana un musulmanu likumeem esot brihw darit. Marofas eefschējās leetās wiasch ari esot tungs pats sawās mahjās un Alschiras lihgamā, kas noslehgts ar leelwalstim,

par lozeku nogreeshanu waj negreeshanu ari nekās neefot minets. Mulejs Hafids, ozim redsot, ūpeklē us leelwalstju neweenprahtibu, bet tur nu winsch gan pahrrchġinafees, jo jilmeku fatropošchanā un spihdšinašchanā wiau gan nepabalsnis neweena leelwalstis. — Mulejs Hafids to bes schaubam drihs peedšihwos. — Bu Hamara dšelsu buhriit eeflodstis un us lameeta muguras eewests Marokas galwas pilsehtā Jefa. Mulejs Hafids Bu Hamaru wiūu muhschu gribot turet buhri un tā ismeeclu rahdit laudim. Ja Franzija, kurai Marokā sakams galwenais wahrds, ari schai leetā neeejautšees un nesazis ūawu „veto“ (aisleedsu), tad, sinams, Bu Hamaram wiūu muhschs buhs japawada buhriit. — **Japana** ar **Ķinu** islihguschas wiūos strihdus jautajumos. Ķina wiūur peefahpuses. Schis islihgums tai ūinā no ūwara, ka nu turpmat tabfajos austrumos wiūos jautajumos isšchġiroūcho wahrdū teiks Japana. Ķiropai un Amerikai buhs turpmat waj pilnigi neeūpehjami tur wehl to panahft. Sewiūūūi ūlitti Ķreewijai. Kamehr Japana ar Ķinu dšihwoja nesatizibā, wehl wareja zeret us ūaudetā ūwara atfaleeguhšchanu. Behz Japanas lihguma ar Ķinu tas wairs nebuhs eefpehjams.

Kopenhagenā, 11. sept. (29. augustā). Seemeta pola atradejs Dr. Frederiks Rūks peektdeen aisbrauja ar twaitoni „Melchior“ us ūujorku. Wiau iswadija leeliski; wiūi ūugi ostā, tā ari apfahrtejee nami, bij isgreūnoti ūarogeem, un paūchu Rūku wahrda pilnā ūinā apbehra puūem.

Winē, 11. sept. (29. aug.). Schejeenes geografiskās beebribas preūdents profesors Oberhumers aissuhtija Dr. Rūtam laimes wehlejumu un usaižinaja to, turet Winē preekūlaskjumu par ūawu zekojumu us ūeemeta polu. Lihdšġu laimes wehlejumu un usaižinajumu peefuhtis ari Ķiriġam, tiūlihdš tas buhs pahrzekojis Amerikā.

ūujorkā, 11. sept. (29. aug.). Wiūi, pat Ķirija tuwalee draugi, koti nepatihkami pahrssteigti, dabudami ūinat, ka wiam pee pola bġiūūi lihdš tiūai weens negeris un 4 eūtimūū, bet neweens baltais. Wis-pahri ūahft nodibinatees pahrleeziba, ka ar Ķirija peerahdijumeem par ūeemeta pola atraūchanu neween nestahw labati par Rūku, bet gan wehl wahjati.

Parisē, 11. sept. (29. aug.). Leele manewri Soares upes apgabala pehdejo deenu ūtġrā leetus deht pahrttraukti. Wiūi leetpratejt ūajuhšminati par jaunās maūūinu ūintes leeliskeem panahūumeem.

Bernā, 11. sept. (29. aug.). Breesmitga ūneegputena deht, ūursch pehdejās deenās ploūšjās Alpu ūalnos, wairaf ūilmeku dabuja galu.

Berlinē, 11. sept. (29. aug.). Rahds Ķreewijas wahzeetis, 26 gadus wezs inūeneeris Walkers, ūursch ar ūawu 21 gadu wezo kundūi Antoniju, dšimuschu Wittowūi, dšihwojis Strausbergera eelā, ūestdeen, 11. septembri (29. augustā) eemainojis ūawu kundūi ar 15 duntūcha duhreneem un tad nodubris pats ūewi. Kundūe, islehdama pa logu, wehl breesmitgi ūadausijusēs; tomehr dšihwa esot. Breesmu darba zehlonis esot — greiūrdiba. Domā, ka ari truhtums waretu buht par zehloni, jo pee wimeem atraūūis koti maū naudas.

Berlinē, 11. sept. (29. aug.). Gaiūa ūugis „Zepelins III.“ pazehlās Fridrihshafenā gaiūā pulkūten 4 un 50 minutēs rihtā un laidās us Frankfurti pee Mainas. Pulkūten 2 un 15 min. deenā winsch laidās pahri Karlsrubei un is-darija daūūus manewrus pils preekūchā; no balkona lidoūchanā noūatijās ūeisars un ūeisareene. Pulkūten 3 un 46 min., Noffenbeimas tuwumā ūugam ūabojajees motors un tapehž brauzeens lehnām turpinajees us Manheimu.

Frankfurtē pee Mainas, 12. sept. (30. aug.). „Zepelins III.“ pulkūten 9 un 48 min. wakarā laimigi nolaidās gaiūa ūugneezibas parkā.

Londonā, 7. septembri (25. augustā). No Sidnejas ūinā, ka Bismarka apgabala weetejee eedšihwotaji no-galinajuschi ūahdu angku ūuga wadoni un wina weetejos 10 pawadonus. ūugis ūadedūinatš.

Muhsu bildes.

Pasneesjam wairaf ūtatus no muhsu ūirmās Rīgas. Ķreede no Basteja ūalna pahri par alejam us pilsehtas teatri, politehniku, eefūchpilsehtu, leeliska. Pat ahrsemeeki atūihst, ka Rīga weena no ūaistatām pilsehtām, ne ehku ūinā, bet ūawu aleju un trahūūno ūtadġijumu deht, ūahdi reti tur ūastopami. Ir ari gan Rīgā ūaltas ehūas, ūahdas no tām pasneegūim ari wehl turpmat, bet ehku ūinā Rīgai naw ūilla, naw weenadibas, naw ūastanas. Žit daūūai labai ūaltai ehūai blakus ūahw puūūagrumis grauūis. Tas trauze ūastanu. Weena no ūaltatām Rīgas ehūām bes ūchaubam ir wīnas mahūūlas muūeja, ūura nesēn tā zelta. Kam ween isdewiba, lai nepaeet wīnai garam. Wīnā redūama neweena ween preekūch muhschibas rabita glesna.

Cirgus ūinas.

Rīgā, 1. septembri 1909. g.

ūudūis ūhogad paūaulē — ari pat Ķeūūkreewijā — wispahri labi. Labības zenas tapehž ūlihd us leju. Seemaju raūūa Wahzġijā, ūura galwenakā Ķreewijas rudūu patehretaja, israhdās tomehr ūemata nekā ūagaidġija. ūudūu zenas tapehž, raūi, turesees. Sinams, ka maūakās pilsehtās tirgotaji, tiūlihdš tur labibu wairaf ūahft eewest, zenas ūiūri noūit, ihpaūūi wehl, ja žitur zenas, ūaut ari tiūai druūžin kriūu. Schahda parahdiba leelā mehūā nomanama Želgawā, tur wīfa labības tirdūneeziba waj tiūai ūhġihdu rotās. Pee maūakās wispahrejas ženu ūwahūūiūchanās un kriūchanas Želgawā labības zenas arween kriht ūamehūā daudū ūiūraki. Ras atteezas us labības raūūu Baltġijā, tad ta ūhogad apūihmejama par labu. Seemaji — rudūi un ūweeūūi wispahri ūawesti labi. ūudūi birūt labi, ūweeūūi — pawahġi. Weeūūu un auūu raūūa ūagaidama teizama. Lehžas, ūirni auguūūi labi, tiūai wehl paūati. Seena un ahbula raūūa ūhogad wahja. Lopu barības truhtums ūhogad tomehr nebuhs. Labības zenas Rīgā ūhġimbrġiūūam ūchahdas:

ūweeūūi, tendenze ūingra, us 130 mahrz. pamata, 114—115 ūap.

ūudūi, tendenze rahma, 120 mahrz. — 94—103 ūap.

ūweeūūi, tendenze rahma, 100 mahrz. — 76—102 ūap.

ūufas, tendenze rahma — 68—80.

ūiūschlas, 7 mehru — 154—159 ūap.

ūlas raufūi, ūejeenes — 110—111 ūap. un freewu — 106—108 ūap.

Walejas wehūtules.

Ķ. A. — R. „Tabula rasa“ u. ž. ūanehmmam. ūibildi turpmat.

G. — W. ūuhsu wehleschanos eewehrojam.

Ķ. — W. ūewaram ūuhsu leetā nekā darit. ūestahw muhsu warā teatra leetu tā groūit, pat, ja gribetu.

Redaktors: Dr. philos. P. Sālits.

Ķhpaūhneeks un isdewejs: Dr. phil. Arnolds Plates.

Rīgas
akvārijas eestahde

leel. Jaunā eelā Nr. 25
peedahvā
par noteiktam zenam,

Rīgas
akvārijas eestahde

leel. Jaunā eelā Nr. 25
peedahvā
par noteiktam zenam,

pirmās tortes 3 reiš tih-
riitu ahrtemes

putnu barību,

tā:

fwiklu fehkl. fewischi
saldas, kanariju fehkl.,
wisadas sortes, profa
un zitas fehklas, tad
lukullus I. un II.,

papagaitu barību
dseedataju putnu
barību

papagaitu barību
dseedataju putnu
barību
ornis, ilwo u. t. t.

Tahtaki mahfu wisai
ihfā laikā tik eemihlotā
spezialbariba preeksch
„Kanariju putnimeem
un finkeem“.

Parasitu tinktura
ir attal dabujama.

Des tam:

Krahshuuma switinas,
angi, akvārijas, tera-
rijas, daschadas siwu
baribas sortes, kā:
pisidins, floska, hamo-
nia, speziala, dasnes
un zit., tad kanariju
un zitadi skaisuma put-
nini, papagaiti, buh-
rischi un peederumi.

Eriksons un Bloks

Del. 2061. Pasta kast. 677.

spezialsortes no
H. Fokelmana,
Schiffers un ko.,
Rēlnē,
Gamburgā.

Anglu,
frantschu,
wahzu,
freetwu

un zitas walodas pamatigi, ahtri
un lehti eemahzas

Dr. Kummera

walodu institutā,
Rīgā, Teatra bulwari 8, II.
Prospekti par wolti.

Dšells gultas,
behrnu ratinus,
masgajamas flekus,
petrolejas wahritajus,
tehsmatehinas,
emalj. wahrams traukus,
petrolejas krahstis,
fikla un fajansa prezes,
nikela un alfenida prezes,
peedahvā pa lehtafam zenam

J. E. Mufshke

lampu fabrikas noliktawa
Terbatas eelā Nr. 18.

Metala kapu kromi
leelā iswehlē lehti.

Blakati

atteezotes us eesu bilešču nodolli
teatreem, koncerteem un ziteem isrihfo-
jumeem pehž Widesmes gubernatora
noteikumeem dabujami Grista Plates
druskatawā, Rīgā, pee Petera ba-
nizas un Skahru eelā 13.

No 4711
Parfims
Cordiale

jauns leelisks

Modes parfims

nefahidšnamā smaršchas
pūlībā un itiprumā.

Ferd. Mülhens

Rēlnē pee Reines un Rīgā.
Schkubau eelā 15.
Wifur dabujams.

Skaisuma seepes
„JDEAL“

SELTA MEDALIS
LONDONE 1906

GI.
20
M.

KOSMETISKS LABORAT.
„AVANCE“
RIGA

Fabrika: Amotu eelā Nr. 21.
Noliktawa: Kauf-eelā Nr. 10,
pee Maas.

Veelas, gaischas, saušas

spihkera telpas

isjuomā

Hugo Hermann Meyer, Rīgā.

Sublimat-seepes,
karbol-seepes,
kreolin-seepes,
darwas seepes,
antrasol-seepes

(baltas darwas seepes),

ari ar glizerina un lanolina fatru,
peedahvā tā atfihstus

fewischi labus desinfekcijas lihdselkus

H. A. Brieger,

seepju un parfimeriju fabrika.

Dabujamas apteekās, apteeku pretšču un parfimeriju weikalos
un manās fabrikās noliktawās.

Baltijas audeklu manufaktur-fabeedriba,

Rīgā. (fabrika Kengeragā). Rīgā.

Par fabrikas zenam pahrdod paschu pahrdotawā

Kungu eelā Nr. 22

Linu un pakulu dšijas un wisadas audeklu prezes,
kā ar balinatus un nebalinatus deegus un fehnores.

Stiprināšanas

lihdseklis.

Dr. Hommel'a Hematogens

Peepasot ferischi jauswer **Dr. Hommel'a** Hematogenu un pataidinajumi jaatraida.

Glepenpadoņneeks Dr. A. Kobylus Sw. Peterburgā: „Teloschā gadā es Dr. Hommel'a Hematogenu parastiju 28 fastimuschēm augstākā mehā ar kronisku anaemiju stinneeem, — panahkumi pahrspehja wifās zeribas, ferischi pee jauneem stinneeem un behneem. Panahkumi bij netik ween appetites uflabofchana, bet ferischi azis krihtofcha dshwaka sejas krahsa un appetites atgreeschanas pee stinneeem. Dr. Hommel'a Hematogens ir nepahrspehjamis lihdseklis pehz karstuma stinhibam wisu labofchanas stadija.“

ir no wairak tā 5000 eeksch un ahrsemju profesoreem un ahrsteem par wislabato atsihtis, dabujams wifās apteekās un apteeku preschu pahrdotamās.

Manā apghābībā dabujams:

Jowans un Olga. Weh-romans no A. fon Kladowa. Tulkojis B. Behrs. Makšā 1 rbl. 50 kap.

Brahli Karamasowi.

Romans 2 dalās no F. M. Dostojewsta. Tulkojis P. Pauls. Makšā 2 rbl. 80 kap.

Ernsts Plates,

Rigā, pee Petera basnijas un Skahran eelā Nr. 13.

Catweeschu Laukfaimneeku Ekonomiskā Sabeedriba

Rigā, leelā Behnitu eelā Nr. 29

un

==== fawās nodalās: ====

Muskne	Selgawā	Schagare	Wentspikl
Muzē	Leepajā	Smiltene	Wainodē
Baufkā	Laudones-Dseenā	Subatē	u. t. t.
Dobelē	Resetnē	Talkos	
Sefabmeestā	Saldū	Waltā	

peedahwā wifadas laukfaimneezibas maschinas un rihkus, fehklas, mahkfligus mehklus un zitus semkopibas peederumus.

Par beedreem Sabeedribā war eestahtees abeja dšimuma laukfaimneeki, tā ari beedribas, eemahfajot wismas 10 rbl. dalibas un 1 rbl. eestahschanas naudas.

Sabeedribas laikrahtis „Semkopis“ isnahk reisi nedekā un makšā ar peefuhhtischanu beedreem 1 rbl., nebeedreem 280 kap. gadā.

Manā grahmatu tirgotawā Skahran eelā Nr. 13, wehl dabujama:

Dshwa maise

no Ludwig Herwagena.

==== Makšā 40 kap. ====

Ernsts Plates.

Semkopju eeweheribai!

Manā apghābībā isnahkuse un dabujama:

Barona J. Manteifela

Wehrojumi un ismehginajumi

faimneezibu eerihzibā un tehnikā
dashados kreemijas apwidos.

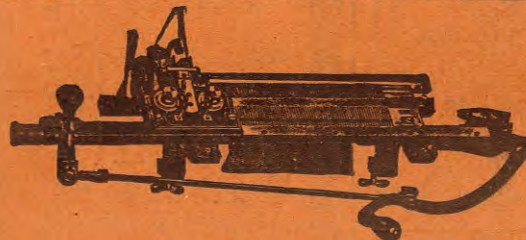
Cand. agr. J. Widina autorisets tulkojums.

==== Makšā 160 kap. ====

Nepezeeschama grahmata latram semkopim, kas zenshas fawu faimneezibu uflabot.

Ernsta Plates drukatawa,

Rigā, pee Petera basnijas un Skahran eelā Nr. 13.

**Kronberga
'Baltica'**
ir labā
familijas

adama maschina,

wentgā maschina, kura fawās weentahrichās konstrukcijas, weeglas apeeschanas un weeglas eemahzichanas deht ir latram eewehlama. Uf maschinas war 150 dashadus preeschmetus un 185 musturus isadit. Pamahziba par brishwu. Par maschinas labumu un isturibu teel galwots.

Dabujamas weenigi pee

J. Kronberg, Rigā,

adamo un schujmaschinu weikalā, Kungu eelā Nr. 28.

Ratram Siguldas apmekletajam eeteizams nupat isnahkuschais

Widsemes Schweizijas

Behu plans,

kurā jo fihli usfihmetas un 4 krahsās iswestas wifās pils drupas, kalni, upeš, alas, zeki un telas lihds ar 10 glihteem ainawu flateem un ihfu mehsturisku aprakstu. Latwiski no J. Widina. Makšā 25 kap. Dabujams Ernsta Plates drukatawā, Rigā, pee Petera basnijas un Skahran eelā 13, tā ari wifās grahmatu tirgotawās.

„Waldschlößchena“ Merzens.